MIDWEST INTER-LIBRARY CENTER CHICAGO

DRAUGAS
ANTROJI DALIS
Šeštadienis, Liepos 19, 1952

MOKSLAS ★ MENAS LITERATŪRA

DRAUGAS
PART TWO
Saturday, July 19, 1952

ŠIMTAS LIAUDIES DAINŲ

DR. JONAS BALYS

Neseniai pasirodė nauja komp. K. V. Banaičio suharmonizuotų liaudies dainų knyga, jau trečia Amerikoje. Tai stambus leidinys, gražiai atspausdintas ir, reikia tikėtis, kad muzikai ir dainininkai apsidžiaugs jo sulaukę.

Čia noriu padaryti keletą tautosakinio pobūdžio pastabų. Pirmiausia tautosakininkas nusivils visoje knygoje terasdamas vos tris pirmąkart spausdinamas dainas, o visos kitos paimtos jau iš spausdintų knygų: Brazio, Čiurlionytės ir kitų. Gaila, kad nėra pridėta sąrašo, kuriame būtų tiksliai pažymėta, iš kur kiekviena daina paimta. Tada asmuo, kuriam rūpės muzikos istorija, lengvai galėtų kiekvieną dieną palygin ti su liaudies originalu ir pamatyti, ką gi kompozitorius iš jos padarė. Dar daugiau: aš patarčiau visiems kompozitoriams, spausdinantiems harmonizuotas liaudies dainas, pradžioje duoti gryną liaudies melodiją, o paskum jau savo harmonizaciją. Jei būtų buvę taip padaryta su šiuo leidiniu, tada jo vertė būtų keleriopai padidėjusi. Tikėkite manimi, nemažiau yra žmonių, kuriems rūpi gryna liaudies kūryba, ne gu visokios harmonizacijos. Tuo labiau svarbu dabar, kai mūsų forkloristinės muzikos leidiniai pasidarė gana sunkiai surandami. Aš pasiūliau vienai Amerikos universiteto bibliotekai nupirkti šią Banaičio knygą. Manęs tuojau paklausė, ar ten yra grynos tautosakinės muzikos. Kai pasakiau, kad tik harmonizacijos, tai man atsakė, kad jiems tokia knyga nejdomi, nes mažiau teturi ver tės muzikos tyrinėjimams.

Geras dalykas yra išleisti praktikos reikalui suharmonizuotas dainas, jų reikia chorams ir solistams. Kad tik jie netingėtų išsimokyti. Kai kurie solistai nuolatos kartoja tuos pačius daug kartų girdėtus dalykus. Dabar bent negalės pasiteisinti, kad nieko naujo nesą.

Originalių melodijų bejieškant

Visdėlto didesnės svarbos darbas yra surasti žmonėse ir užrašyti visiškai naujus ir įdomias dainų melodijas. Harmonizuoti bet kas galės ir po šim to metų, bet senų ir gražių mūsų dainų greit ir už didžiausį pinigą nebesurasi. Aš pats per porą vasarų Amerikoje aplankiau kelis šimtus senų lie tuvių, išklausiau apie 3,000 dai nų, atrinkęs užrašiau tik per 1,000. Paskum su komp. Vl. Jakubėnu atrinkome ir nurašėme tik apie 250 melodijų. Užtat šitos melodijos yra naujos, t. y., dar negirdėtos, tikrai retos ir įdomios, kitąkart kad ir žinomų dainų variantai, bet vis kuo nors ypatingi, tad tuo pačiu nauji. Toks leidinys tai jau būtų tikrai naujas indėlis į mūsų dainų lobyną. Pats harmonizavimas, palyginti, yra nesunkus darbas, kai turi įdomią temą arba motyvą. Ištraukime kuo daugiau naujo muzikalinio tautos turto į dienos šviesą; kas kartą jau buvo spausdinta, tas nežus.

Dėl paties harmonizavimo gali būti įvairių nuomonių. Atrodo, kad blaiviausią pažiūrą atstovavo Teodoras Brazys. Juo reikia daugiausia pasitikėti, nes jis su dideliu atsidėjimu ir kruopštumu rinko ir tyrinėjo mūsų dainų melodijas, pats užrašė iš žmonių per tūkstantį melodijų ir išleido kelias rimtas studijas. Vienos menininko gyslelės čia neužtenka, reikia dar ir rimtų studijų, reikia įsiklausyti, kaip dainuoja tikri liaudies dainininkai. Užtat aš pritariu T. Braziui, kai jis smerkė tuos mūsų kompozitorius, kurie, harmonizuodami dainos ir norėdami liaudies muziką "sukultūrinti", dažnai tik sudarką senas ir gražias liaudies melodijas.

Banaičio harmonizacija tautosakininko požiūriu

Manau, kad ir Banaičio harmonizacijos vieniems patiks daugiau, kitiems mažiau. Man asmeniškai kai kurios jų per daug disonansiškai skamba. Gal kitiems tatai kaip tik pa-

Prel. Pr. Juras
Išleidęs komp. K. V. Banaičio dainų rinkinį

tiks, ras čia moderniškumo ir pažangos ar originalumo, nesiginčysiu. Tautosakininkas tačiau jokiu būdu nesutiks, kad sutartinių dainavimo būdas būtų taikomas ir lyrinėms dainoms. Tai visiškai skirtingi dainų žanrai, užtat skirtinga ir muzika. Sutartinės yra darbo, šokio ir apeigų dainos. Negalima tokiu pat būdu grynai lyrines dainas dainuoti, ir mūsų žmonės taip nedaro. Juk negalima šokti valsą grojant klumpakojį. Dar negerai, kai muzikos leidiniuose dainų teksto teduoda vos kelis posmus. Daina turi būti pilna.

Įvadas anglų kalba

Knygos pradžioje yra įvadas anglų kalba "Lithuania and her Songs". Tai labai gerai, reikia informuoti kitataučius apie mūsų kultūrines vertybes. Tiktai negerai, kad ten yra apsčiai klaidų ir netikslumų, nekalbant jau apie blogai sudėtus skyrybos ženklus (daug nereikalingų kablelių), korektūros ir rašybos klaidos: ("Ugro-Finn" vietoj "Finno-Ugric"', ar ba "archive" vietoj "archives"). Kalbant apie sutartines ten sakoma, kad toks lietuvių liaudies dainavimo būdas paralelinėmis sekundėmis nerandamas kituose Europos kraštuose. Tai netiesa, nes toks dainavimas dar žinomas Bulgarijoj ir Jugoslavijoj. Pavyzdžiui, tokį dainavimą aprašo ir duoda Cvjtko Rithman'as savo prancūziškame straipsnyje apie polyfoniška muziką Bosnijoj ir Herzogovinoj (žiūr. "Journal of the International Folk Music Council", Vol. IV, London, 1952, p. 30—35).

Patikslinimai

Kalbant apie asmenis, tyrinėjusius mūsų tautosaką, reikėjo apsiriboti tik tais, kurie tikrai ką vertingo padarė liaudies muzikos srity. Jokio reikalo nebuvo suminėti tokius nežymius rašytojus, kaip Tielos, Naujeck ar Dehmel, nes jie dainų nerinko, jų netyrinėjo, tik savo asmeniškoj poezijoj stengėsi jas sekti — labai menkas nuopelnas. Tačiau gaila, kad nėra paminėtas L. Nast veikalas 'Volkslieder derLitauer, inhaltlich und musikalisch" (Tilsit, 1893), tai gana žymus darbas aniems laikams, dar ir dabar nevisiškai pasenęs. Suminėti net keli lenkų muzikai, suharmonizavę vieną kitą dainelę Kudirkos "Kanklėms", bet nepaminėtas didysis lenkų folk lorininkas Oskar Kolberg, užrašęs ir išleidęs 60 dainų melodijų ir 76 tekstus ("Piesni ludu litevskiego", Krakow, 1879). Tiesiog skaudu, kai nepaprastai vertingo A. R. Niemi ir A. Sabaliausko dainų rinkinio ant raštė paduota sudarkyta pusiau vokiškai, pusiau lietuviškai ("Litauische Dainos und Giesmės"), kai tikra knygos antraštė yra "Lietuvių dainos ir giesmės šiaur-rytinėje Lietuvoje". A. Juškevičiaus melodijų rinkinys, išleistas Krokuvoje 1900 m. (tad ne "beg. of 20th century"), turi ne 2,000, bet 1,765 melodijas. Apie T. Brazio darbus irgi netikslios žinios. Jo studija "Die Singweisen der litauischen Dainos" buvo atspausdin ta žurnale "Tauta ir Žodis", 1926, IV t. 3—5 psl. Netiesa, kad tas straipsnis 1925 m. buvo išverstas lietuviškai, priešingai, lietuviška 43 psl. knygelė "Apie tautines lietuvių dainų gaidas (melodijas) studija" buvo išleista anksčiau, Tilžėje 1920 m.

Domeikaitės, Skrupskelio, Slaviūno studijos

Sąraše lietuvių, kurie tyrinėjo mūsų dainas suminėta A. Domeikaitė ir J. Skrupskelis. Pirmoji parašė disertaciją vokiškame u-te, kurioje paminėjo tik visiems seniai žinomus dalykus ir niekò ten nėra apie muziką, o antrojo disertacija apie lietuvių įtaką vokiečių literatūroj irgi dainų tyrinėjimui nieko neduoda. Tačiau didelis neapsižiūrėjimas padarytas nepaminėjus Z. Slaviūno, žymiausio po Brazio mūsų liau dies muzikos tyrinėtojo ir jo darbų, kuriais negėda bet kur pasirodyti: rimta studija apie kankles ("Tautosakos Darbų" III t.), gera "Lietuvių etnografinės muzikos bibliografija" (ten pat V t.), kuri būtų buvusi labai naudinga Banaičiui rašant kalbamą straipsnį, pagaliau teko spaudoje rasti žinių, kad okupuotoje Lietuvoje buvusi išleista jo stambi studija apie sutartines.

Apskritai, visa ta apžvalga yra toks mišinys svarbių ir nesvarbių dalykų, kad net lietuviui, gerai tą sritį pažįstančiam, nelengva susigaudyti. O ką jau kalbėti apie kitataučį skaitytoją, kuriam būtų reikalingas vadovas mūsų liaudies muzikai pažinti. Jei mes patys apie save duodame blogas informacijas, tai ko benorėti, kad kitataučiai apie mus susidarytų teisingą vaizdą.

J. AUGUSTAITYTĖ - VAIČIŪNIENĖ

Išminčiai

Nematomi jūs rymot katedrose universitetų
Ir žarstote šviesas kalėjimų rūsiuos,
Paleidžiat sakalais dienas iš pančių, jums uždėtų,
Suskaitot pėdas akmeny ar molyje ateinančių ir mirusių kartų.

Beeinančius aklomis gatvėmis užpiltų miestų,
Apmėto jus vaikai akmenimis, apšaukdami kvailiais.
Jūs nebesiekiate, kad jums kelius nutiestų
Su pakaruoklių galvomis, auksiniais vortinkliais.

O kai ateis nuo rankų pančių jums nuimti,
Nei universitetų katedrose, nei kalėjimuose jūs neras.
Gyvieji žodžiai prakalbės į grindinį giliai įminti,
Išdykę vėjai švilpaus po karalių netikroms vertybėmis kaišytas karūnas.

Basi ir vienplaukiai sėdėsite po rojaus medžiais,
Kur metai nusilenkti jums basi ir vienplaukiai ateis.
Apie negimusią iš niekur tikrą pradžią
Jūs ten kalbėsitės, kaip giminės, su jais.

Šv. Jonas

Dykumose upės pirštu vedžioji,
Akmenyje prigydai vynmedžio šakas,
Ir veidrodžių juodų naktis didžioji,
Kaip upė, nuteka pro tavo veidą ir rankas.

O želmeniu patvinusios oazės gyvos
Kuprių pilkąsias vilkstines prigano,
Keliaujančias nuo Nemuno iki Jordano.

Čia dangiški atklysta vėjai
Iš tavo upių pasisemt vandens,
Kur tu su Kristumi kalbėjai
Apie vaisius netolimo rudens,

Kuriuos į lekiantį pasėjai smėlį...
Suplyšta šonai kaktusų ir žiedas kelias...
Jam atsiliepia Lietuvos laukai mišių varpeliais.

Ramybės gelmėje

Aklų rūmų gelmėj, vandeny,
Kur nėra nei bangų, nei audros,
Tu viena ten ramiai gyveni
Nuo pirmosios dienų valandos.

Nejauti ryto saulės šilkų,
Ištaršytų ant stogo namų,
Nei pasakų rankų šaltų,
Nei žingsnių labai laukiamų.

Neuždegus languose šviesos —
Amžinoji tamsa tau šviesi —
Ir į stotį kelionės visos
Užgesusią žvakę neši.

Negirdi, kad negimęs žmogus
Verkia lapų geltonam tvane,
Kai nutolsta nuo žemės dangus
Stikline vakarų pakalne.

Negirdi, kad pabudę varpai
Su ereliais lekioja kalnuos...
Kaip sniegulė delne, ištirpai
Vandenynų lediniuos laukuos.

Pabaigos, nei pradžios nežinai...
Išdidi ir kurčia vienuma...
Tik ramybės sugulę kalnai
Ties anga tavo rūmų žema.

Lietuvių Tautosakos Archyvas

Beje, dar rašoma, kad Lietuvių Tautosakos Archyvas turėjęs surinkęs netoli 15,000 melodijų, iš kurių ("of which") 6,000 užrašytų fonografo plokštelėse. Mano "Lietuvių Tautosakos Skaitymuose" (II, 263) yra paduoti tikslūs skaičiai: rankraščiuose Archyvas turėjo 15,378 dainas su melodijomis, be to, dar 6,836 dainų melodijų buvo užrašyta plokštelėse. Tad per neapsižiūrėjimą mūsų dainų lobynas sumažintas visais 6,000. Archyvas vadinosi ne "National Folk-Lore Archive", bet "Lithuanian Folk-Lore Archives". Aš čia Indianoje buvau keturis metus ne "lecturer", bet "instructor", ir t. t.

Čia atitaisytos tik stambiosios klaidos, bet ir tai jau gana. Nesiseka mums su informacija svetimomis kalbomis. Įspėjimas visiems: reikia būti labai stropiems, pasiteirauti ir pasitikrinti iš pirmųjų šaltinių, jei kas nors spausdinama apie lietuvius svetima kalba.

Nenoriu būti klaidingai suprastas. Ir komp. Banaitis, ir knygos leidėjas prel. P. M. Juras turėjo gerus norus, norėjo atlikti gražų darbą, iš dalies knyga savo paskirtį ir atliks, tačiau reikia atkreipti dėmesį į klaidas, kurių galima nesunkiai išvengti. Nedarykime jų bent ateityje.

Kazys Viktoras Banaitis, **100 Liaudies Dainų.** Išleido prel. P. M. Juras. Broo klyn, 1951. 136 psl., 23x30 cm. Kaina $7.00.

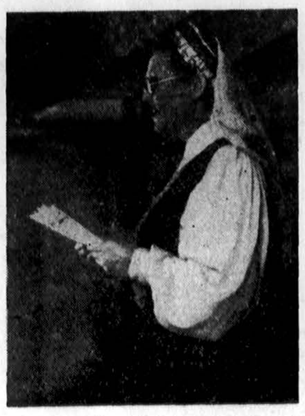

J. Augustaitytė-Vaičiūnienė
Iš spaudos išeina jos naujas eilėraščių rinkinys

KULTŪRINĖ KRONIKA

Henriko Nagio eilėraščių rinkinys "Saulės Laikrodžiai" jau išėjo iš spaudos. Rinkinį medžio raižiniais iliustravo dail. T. Valius. Tai jau trečias poeto eilių rinkinys. Jis yra, be to,, pereitais metais išėjusios "Žemės" antologijos dalyvis. Šis rinkinys suskirstytas į 5 skyrelius, sudėta 47 eilėraščiai, kurių dalis anksčiau tremtyj, parašyta. Apstu gilaus liūdesio, Georg Traklio ekspresionizmo, nors taip pat nemaža ir impresionistinių vaizdų. Vaizdingų epitetų pilnas ir sodrus veržlumas, ekspresija, poetui trukdė geriau apdoroti išviršinę formą, daug kur vietoj rimo pasinaudojant aliteracija. Daugelis eilių primena laisvuosius ritmus. Tačiau tatai atsveria gilus išvidinis regėjimas (ir išvidinė forma), mistinis pergyvenimas, būdingas ir kitiems mūsų jautresnės kartos poetams.

R. Juška muziką studijavęs New England konservatorijoj ir Yale universitete, o vėliau vedęs Nekalto Prasid. parap. cho rą bei šv. Cecilijos chorą Bostone, bei koncertavęs daugelyje Amerikos miestų, yra Alverno College School of Music pakviestas pravesti pratybas chorvedžiams ir vargonininkams. Liepos 18—19 d. jis turėjo paskaitas ir pratybas Milwaukėje, o liepos 21—25 d.— bus Chicagoje, Gamble Hinge Music House, 312 So. Wabash Ave., Chicago 4, Ill. Kasdien turės paskaitas ir demonstravimus nuo 1 val. p.p. iki 4:15 v. p.p. Temos: berniukų balsai, vargonų muzika, demonstravimas chorvedybos ir muzikos naujenybių.

Lietuviškos Enciklopedijos iš leidimas Amerikoj — didelis kultūrinis žygis. Jo mintis gimė Tėvų Pranciškonų Spaudos Centre, Brooklyne. Reik tikėtis, kad viso pasaulio Lietuvių Bendruomenė prisidės prie šio žygio įgyvendinimo. Tai būtų amžinas paminklas mūsų tautai ir mūsų tautos kartų kartoms.

Tačiau kol tas didysis darbas bus įgyvendintas, laikas pagalvoti ir apie mažesnį: išleisti - ar 2 tomų mažąją Lietuviškąją Enciklopediją, kokią turi vokiečiai (Der Kleine Herder, 2 t.), prancūzai (Larousse), amerikiečiai (Columbia-Encyclopedia) ir kt. Savo metu tokią buvo pradėjęs H. Blazas, bet tik pagal jau išleistą didžiąją.

Maironio 20 metų nuo mirties sukaktis turėtų būti atžymėta bent vienu kitu leidiniu. Kaip girdėti, netrukus išeina Romoj atspausdinti, Bern. Brazdžionio redaguoti "Pavasario Balsai". Tai jau svarus leidinys. Mielai laukiamas ir ki tas to paties autoriaus dirbamas darbas — Maironis Amerikoj. Jo, kaip buvusio Maironio Muzėjaus administratoriaus, patirtis daug padės renkant reikalingą medžiagą. Tačiau būtų sveikintinas žygis, jei darbas galėtų pasirodyti su šių metų data.

St. Būdavas galutinai baigia peržiūrėti savo ankstybesnį veikalą "Loreta" — apie jaunos mergaitės likimą; naują šio veikalo laidą pasiryžusi išleisti PLB Vokietijoje. Ta pati leidykla greitu laiku rengiasi išleisti ir St. Būdavo naują kūrinį iš knygnešių laikų "Didžioji Šeima".

Lietuvių Rašytojų Draugijos rinkimai, dėl tolimų atstumų ir negalimumo visiems nariams suvažiuoti —tai jau parodė pereitų metų visuotinis suvažiavimas balandžio mėn. — gal būt įvyks korespondenciniu būdu, kaip tai jau praktikuoja kai kurios organizacijos. Stipriausios rašytojų kolonijos da bar yra Chicagoje ir New Yorke, uoliai veikia Bostono rašytojų klubas. Draugija tuo tarpu yra subūrusi apie šimtą narių, kurių dauguma yra Amerikoj, o kita dalis — gana plačiai pasklidusi po platųjį pasaulį.

J. Augustaitytės - Vaičiūnienės eilėraščių rinkinys "Žvaigždėtos naktys" jau baigiamas spausdinti Putname, Conn. Turės apie 120 puslapių. Rinkinį leidžia Chicagos skautininkės. Keletą eilėraščių iš šio spausdinamo rinkinio dedame šiame numeryje.

Albinas Valentinas, rašytojas, "Draugo" bendradarbis, iš vyksta į tolimesnę kelionę: aplankys Detroitą, Torontą, New Yorką, Atlantic City. Kelionės įspūdžius iš linksmosios pusės rašys "Draugui". Su juo drauge vyksta pulk. Naujokas, adv. Našliūnas, L. Norkevičius.

Pulk. J. Petruičio atsiminimai apie pirmojo bolševikmečio pergyvenimus—"Kaip jie mus sušaudė" — greitu laiku pasirodys Vokietijoje; naują jų laidą baigia spausdinti PLB leidykla.

Edmundas Butrimas, kurio dvi dramas ("Tėvų kaltė" ir "Budelis") 1947 m. išleido Sūduva, šiuo metu kaip gydytojas dirba Cambridge, Ohio, ir vėl jau turi parašęs dvi naujas dramas.

Dail. K. Žoromskis porą savaičių praleido Beverly Shores, netoli Chicagos, paežerio kopose ir tenai nupiešė apie dešimtį paveikslų.

Karolės Pažėraitės "Nusidėjėlės" nauja laida baigiama spausdinti Australijoje. Pirmoji šios apysakos laida išleista 1936 m. Kaune.

Dail. Z. Kolba šiuo metu ruošia vitražus Pranciškonų Vienuolyno koplyčiai Kennebunke, Maine.

Dail. Vladas Vijeikis iliustravo poetės J. Vaičiūnienės naują eilėraščių knygą "Žvaigždėtos naktys".

Dr. K. Širvaitis atsiuntė "Draugui" kultūrinės kronikos žinių iš American Sociological Review.

St. Džiugas paruošė eilėraščių rinkinį jaunajai kartai "Kiš kučio vardinės".

Rašytojo temos

"Galima pilnai pripažinti mūsų amžiaus sąmyšį ir baimę, bet nebūtina reaguoti į tai kaip (šiandienos) menininkui. Peržiūrėję 19 šimtmečio romano temas — meilę ir neapykantą, žmogaus kvailybę ir didybę, visuomeninius siekimus, galybės impulsą, šeimyninį jausmą, piniginį gyvenimą — mes atrasime, kad jos yra parankios rašytojui, kuris išdrįstų tikėti, kad, nežiūrint ypatingo mūsų laikų siaubo, jos dar yra reikšmingos žmogiškajai buičiai".

(**Diana Trilling** — ("N. Y. Times Book Review")

NEĮRODYTI PRIEKAIŠTAI

P. JONIKAS, Chicago, Ill.

"Draugo" dienraščio Nr. 145 "Mūsų kalbos" skyriuje įdėtas S. B.(arzduko) pasirašytas straipsnelis "Dėl kreipimosi lyčių vartojimo", kuriame pasisakoma prieš mano teikiamas tokios rūšies lytis, kaip **brangusis Jonai** (laiške), **mieloji Onyte, gerasis dėde.** Rašinėlio autorius skelbia išvadą, kad "ir toliau turėtų būti leidžiama laiškuose, pranešimuose ar paskaitose mums dvejopai kreiptis: šalia **brangusis Jonai** ar **mieloji Onyte** ir **brangus Jonai** ar **miela Onyte". Jo** nuomone, turėtų būti vartojamos tiek įvardžiuotinės, tiek neįvardžiuotinės lytys, neužleidžiant nė vienoms pirmenybės.

Deja, S. B. į klausimą pakan kamai neįsigilinta ir jo priekai štai nepagrįsti.

Aš visai sutinku su S. B., kad "turėtų būti **leidžiama"** (mano pabr. **P. J.)** vartoti neįvardžiuotines kreipimosi lytis. Tačiau autorius dar mūsų neįtikino, kad mes neteisūs buvome sakydami, jog teiktina tėra įvardžiuotinė forma (brangusis Jonai).

Mat, kalbos dalykų normalizacijoje reikia subtilesnio priėjimo prie kalbos lyčių. Todėl aš (ir savo "Gimtojo žodžio baruose") laikausi tokio norminimo laipsniavimo: teiktinos man yra tokios lytys, kurios visuomenei siūlomos pirmoj eilėj; leistinos tokios, kurios tik antroj eilėj tevartotinos; o jau draustinos tokios, kurios bendrinėj kalboj nevartotinos. Toks norminamųjų lyčių skyrimas jau anksčiau buvo siūlomas ir nepriklausomosios Lietuvos bendrinės kalbos laikrašty "Gimtojoje Kalboje". Šioks skyrimas yra tuo patogus, kad leidžia tiksliau įvertinti norminamąsias lytis, negu kad teskiriant leistinas ir draustinas lytis. Pagal tai aš ir teikiu įvardžiuotines kreipimosi (su šauksmininku) lytis, t. y. jas siūlau pirmoj eilėj; bet tai nereiškia, kad draudžiu neįvairdžiuotines, nors jos mano nestatomos lygiomis su įvardžiuotinėmis.

Šitaip darydamas, aš neskelbiu kokios naujovės, kuriai reikalingas specialus mokslinis pa teisinimas. Aš čia, teikdamas įvardžiuotines lytis, tik pasiremiu baltų bei lietuvių kalbotyros mokslo priimta ir lig šiol nepakeista pažiūra, kad lietuvių kalboje vyrauja su šauksmininku įvardžiuotinės ly tys, nors rečiau vartojamos ir neįvardžiotinės. Tai yra teigęs žinomasis lietuvių kalbos tyrinėtojas A. Bezzenbergeris (žr. Beitraege zur Geschichte der litauischen Sprache, psl. 155, 236), kalbėdamas tiek apie senuosius mūsų raštus, tiek ir vė lesniųjų laikų lietuvių kalbą. Ir apgraibomis paskaitę tuos senuosius raštus, tuo galime įsitikinti. Tą jo pažiūrą yra priėmęs ir garsusis baltų kalbų tyrinėtojas prof. J. Endelynas (žr. jo Lettische Gramatik, 454 psl.). Tai kaip tik paremia ir pati latvių kalba, jaunesnioji mūsų kalbos sesuo, kur tokiais atvejais ir vyrauja įvardžiuotinės lytys; panašiai yra ir slavų kalbose (Lett. Gr., ibid.).

Tokios pažiūros laikėsi ir mūsų kalbininkai. "Gimtosios Kalbos" laikrašty aš pats esu šiokias įvardžiuotines lytis teikęs dar tada, kai trijų narių jos redakcinėj komisijoj dalyvavo ir vienas "Draugo" dienraščio "Mūsų kalbos" redaktorių. Tada ten tebuvo teikiami tokie dalykai, su kuriais sutikdavo visi komisijos nariai... O tuomet nebuvo siūloma vartoti lygiomis įvardžiuotines ir ne įvaržiuotines kreipimosi lytis. Tad kodėl dabar ši kalbinė pažiūra pasidarė nebetinkama?

Žinoma, gali atsitikti, kad štai tyrinėtojai surado, jog anoji žinomųjų kalbininkų rem toji pažiūra atgyveno savo die nas, ir dabar turi būti pakeista nauja, teisingesne. Bet kuriose mokslo knygose ar straip sniuose tai buvo paskelbta?

O gal tai skelbia minimasis dienraščio straipsnelis? Deja, skaitytojo jis visai neįtikina.

Pirmiausia, S. B. teduoda savo tariamajam įrodinėjimui pavyzdžių iš pasakų ir dainų, kitus mūsų žodžio barus pralei sdamas. Bet ir tai, ką autorius pateikia, iš esmės dalyko neįrodo.

Iš tikrųjų, visus jo cituojamus dainų pavyzdžius su neįvardžiuotinėmis lytimis tenka išbraukti, nes ten įvardžiuotinių lyčių vartojimas suvaržytas dainos metrikos. J. Endzelyno teigimu, dėl šios priežasties ir latvių dainose pasitaiko neįvardžiuotinių lyčių. (Lett. Gr. 454).

Kad pasakose "**lygiai** (mano pabr. **P. J.)** plačiai sutinkamos ir paprastosios lytys", deja, dar reikia įrodyti. Autorius, papašiojęs po kelis pavyzdžius vienų ir antrų lyčių, dar neturi teisės manyti, jog jis statistinio metodo keliu tą "lygiai platų vartojimą" jau įrodė. Reikia tokiu atveju ne tik kuo daugiausia vienų ir antrų duomenų suskaičiuoti, bet ir pačių atvejų skirtumus išsiaiškinti. Tik tada bus pagrįsta išvada. Bent jau to reikia laukti iš tų, kurie ligšiolinę moksle vyravusią pažiūrą nori pakeisti.

Teisėjas apie auklėjimą

Valstybiniame Iowos universitete per vieną paskaitą teisėjas W. Riley pabrėžė: "Mano tezė yra ta, kad negali būti išskyrimo tarp auklėjimo ir moralės. Didysis ryšys tarp moralybės ir auklėjimo yra religija. Mūsų Amerikos tradicijose, aš tikiu, turi būti vieta religijai ir auklėjimui, ne atskirtiems, o darniai veikiantiems".

Paminklas politiniam kaliniui

Austrijos spauda skelbia apie kilusį sumanymą pastatyti paminklą nežinomam politiniam kaliniui. Tuo planu susidomėjimą parodė apie 100 įvairių sričių Austrijos menininkų.

Kalorijos ir doleriai iš linksmosios pusės

Jaučiamas nemažas badas lietuvių feljetonistų ir humoristų. Pivošos neturime. P. Andriušis toli ir daugiau pasinešęs į kitą žanrą, Alb. Valentinas daugiau reiškiasi humoristinėj periodikoj, bet ir iš čia pasitraukė, Al. Baronas pasirodo tik geromis progomis ir po slapyvardžiu nematomas. Laukiame gabiojo A. Gustaičio pasirodant su leidiniu, bet vis laukiame. Gerai, kad bent L. Žitkevičius įsikinkė reguliariai "Drauge" rodytis.

Esant lietuviškos humoristikos badui prielankiai sutinkame naują Viliaus Bražviliaus bandymą "Kalorijos ir doleriai" (išleido Patria, Stamford, Conn., 1952 m., 139 pusl., kaina $2.00). Knyga apima du laikotarpius: tremtį Vokietijoje (kalorijos) ir Amerikos gyvenimą (doleriai). Daugiausia tos humoreskos iš lietuvių buities, bet vienas kitas dalykėlis yra ir tarptautinės politikos temomis, kaip tas pirmasis "Peštynės Jauropės Bažnytkaimy", apie malunininką Pitlerį (Hitlerį) ir jo kaimynus Poliakovą. Vakovą ir kt.

Savo humoru autorius paplaka tuos vaidus stovyklose be sidalinant iš užjūrio atsiųstas gėrybes, kritikus be pozityvių planų, moterų bobiškumą, veikėjų nevaisingus posėdžius, emigracines karštliges, savo patriotinę pareigą užmiršusį tremtinį Amerikoje, smulkius poniučių rūpestėlius prie kavutės, lengvabūdišką bandymą prisitaikyti ir t.t. Visos tos ir čia nesuminėtos temos pertiektos vaizdeliais, atkurtais iš link smosios pusės, gal kaikur perdėtai šaržuotais, bet visur gyvais, taip, kad daugeliui bus smagus pasiskaitymas. **J. Pr.**

Rašytojas Uspenski

Rusų rašytojas Gleb Ivan. Uspenski, nuo kurio mirties šiemet sukanka 50 metų, buvo gamtos šalininkas ir kovotojas už ūkininko išsivadavimą iš socialinės nelygybės. Savo veikaluse jis ypač pabrėžia ūkininko darbo vertę ir atsidavimą žemės darbui (savo romane "Velėnos galybė"). Retas kuris iš lietuvių rašytojų taip pabandė pavaizduoti žemės meilę, kaip Uspenskis, nors lietuvis, kaip retas kas kitas, yra prisirišęs prie savo žemės. Šiek tiek trem tis labiau išryškino tos meilės vertę.

Eric Williams

Medinis Arklys

Tai viena nuostabiausių modernių laikų apysakų.

Tai pirmaeilė istorija apie žmogaus pasiryžimą ir dvasinę galią.

190 pusl. Kaina $2.00

Užsakymus su pinigais siųskite:

DRAUGAS
2334 So. Oakley Avenue
CHICAGO 8, ILL.

Lietuviai rašytojai plačiame pasaulyje

Laisvame pasaulyje dabar gyvena 95 Lietuvių Rašytojų Draugijos nariai. Tos draugijos nariu gali būti kiekvienas buvęs Lietuvoje Lietuvių Rašytojų Draugijos narys, išleidęs grožinės literatūros veikalą, pasižymėjęs savaiminga kūryba, literatūros ar meno kritikai, grožinės literatūros vertėjai, literatūros istorikai bei teoretikai. Taip aptariamos LRD nario kvalifikacijos.

Dabar Draugija numato pravesti Valdybos rinkimus korespondenciniu būdu, nes dėl tolimų distancijų ir geriausiu atveju tegali suvažiuoti tik 25% narių. Teisininkai ir skautai korespondenciniu būdu įvykdė visai sėkmingai savo centrinių organų rinkimus. Taip dabar mano susitvarkyti ir rašytojai.

Numatoma rinkti centrinius organus iš didesnio susigrupavimo sambūrių ir tas sąrašas paduoda Draugijos narių susigrupavimus. Chicagoje gyvena didžiausias rašytojų būrys: J. Augustaitytė - Vaičiūnienė, B. Babrauskas, A. Baronas, P. Gaučys, Kl. Jurgelionis, A. Kairys, A. M. Katiliškis, P. Orintaitė, S. Pipiraitė, H. Radauskas, V. Ramonas, A. Rūkas, L. Šimutis, J. Švaistas - Balčiūnas, St. Tamulaitis, Gr. Tulauskaitė-Babrauskienė, A. Valentinas.

New Yorke ir jo apylinkėse gyvena: J. Brazaitis, P. Jurkus, S. Leskaitis, N. Mazalaitė, A. Merkelis, Pr. Naujokaitis, J. Petrėnas, V. Prosčiūnaitė-Brazaitienė, A. Rannit, A. Rimydis, A Šešplaukis-Tyruolis, A. Škėma, J. Tysliava, S. Urbonas, A. Vaičiulaitis, St. Zobarskas, L. Žitkus-Žitkevičius.

Bostone: B. Brazdžionis, J. Girnius, A. Gustaitis, F. Kirša, P. Pilka, St. Santvaras.

Baltimorėje: K. Bradūnas, A. Čipkus - Nyka Nyliūnas, J. Mikuckas, N. Rastenis.

Detroite: V. Alantas, M. Bavarskas, J. Gliaudys - Gliauda, A. Nakaitė-Arbačiauskienė.

Clevelande: B. Auginas-Augustinavičius, B. Gaidžiūnas, K. K. Karpius, E. Skujenieks.

Kitur JAV pavieniai gyvena: J. Aistis-Aleksandravičius, O. B. Balčiunienė, M. Biržiška, V. Biržiška, St. Būdavas, E. Butrimas, J. Cicėnas, L. Dovydėnas, B. Gražulis, K. Grigaitytė-Graudušienė, S. Yla, J. Jankus, J. Kaupas, V. Krevė - Mickevičius, V. Maciūnas, B. Raila, B. Rutkūnas, A. Tulys, M. Vaitkus, P. Vasiliauskas-Meškuitis.

Kitose valstybėse: *Australijoje* — Pulgis Andriušis, V. Kazokas, V. Žemkalnis, J. Žukauskas. *Anglijoje:* — J. Kuzmickas-Gailiuš, S. Laucius, F. Neveravičius. *Kanadoje:* — M. Aukštaitė, A. Nagys, J. Pronskus, V. Tamulaitis. *Vokietijoje:* — A. Giedraitis-Giedrius, J. Grinius, A. Maceina, V. Vydūnas-Storasta, S. Vykintas. *Brazilijoje:* — V. Ališas-Arminas, P. Babickas, K. Paželaitė. *Egypte.* — A. J: Greimas. *Argentinoje:* — J. Kėkštas. *Prancūzijoje:* — J. Savickas. *Švedijoje:* — J. Šeinius.

LRD garbės nariai: Mykolas Biržiška, Vaclovas Biržiška, Vincas Krevė, Mykolas Vaitkus ir V. Vydūnas.

Tremtyje mirę — Juozas Vilkutaitis-Keturakis, Juozas Kruminas, Viktoras Kamantauskas ir Kazimieras Urbonavičius-Jonas Kmitas.

95 LRD nariai galėtų būti suskirstyti į lyrikus, beletristus ir kritikus. 37 yra lyrikai; 38 beletristai (iš jų kai kurie kuria poezijos kūrinius); 20 — kritikai, literatūros istorikai, vertėjai.

Dabartinė LRD valdyba yra ši: B. Babrauskas-pirmininkas, V. Ramonas-vicepirm., A. Baronas-sekretorius, S. Tamulaitis-iždininkas ir P. Gaučys-valdybos narys. LRD C valdybos būstinė — 1436 So. 50 Ave., Cicero, Ill. USA. — *Apžv.*

Dr. Donald F. Alexander
KOJŲ SPECIALISTAS
1347 So. 50th Ave., Cicero 50, Ill.
Telef. OLympic 2-8203
Priėmimo valandos: Pirmad. ir antrad. nuo 2 iki 5 ir 7 iki 9 v. vak. Ketvirt. nuo 10 v. ryto iki 5 v. vak. Penktad. nuo 10 val. ryto iki 5 v. v ir nuo 7—9 val. v. Šeštad. nuo 1 v. iki 4 v. p. p.

LO PRESTI'S BLUE CANOPY
Italų „Cuisine"
Steikai — Karbonadai — Vėdinama
Jūros maistas — Cocktails
Biznieriams užkandžiai 11 ryto iki 2 po pietų
Pietūs nuo 5 val. vakaro iki uždarymo
1200 East 71st Street
Uždaryta pirmadieniais **PLaza 2-9558**
Jūsų šeimininkas — MICHAEL LO PRESTI

The Garden Ballroom
Pas
SHAMROCK GROVE
Valgykit ir šokite po žvaigždėmis prie žymaus orkestro. Geras valgis ir likeriai. Programa kas vakarą „Wiener Roast" šį vakarą. Ateikite ir atsiveskite savo draugus.
Routes 42A & 120
WAUKEGAN, ILLINOIS
Šaukite: **DElta 6-0620**

DĖMESIO NUOSAVYBIŲ SAVININKAMS!
ROOFING ENGINEERS, INC.
Sutaupykite pinigų ant asfalto, smalos ir žvyro perdengimo, pertaisymo, įdėjimo „Shingles", apmušimo ir metalo plokščių įzoliacijų
8633 So. Ashland Ave.
Tel. HIlltop 5-6989 **Namų GRovehill 6-2795**
Mieste ir Priemiesty

"Žiūrėkite, tai tūkstančio metų lietuviško genijaus kūrinys!"
Dr. J. Balys, "Dirvoje"
Mums buvo miela ir džiugu redaguoti, nes, rinkdami šiuos tautos turtus vienon krūvon, pamatėme, kad mes turime seną ir didelę poeziją.
J. Aistis, "Darbininke"
Paleidžiame šią eilių knygą "iš kaimo į kaimą pas jaunus, senus", tariant poeto Prano Vaičaičio žodžiais. Tas mūsų kaimas šiandien pasidarė visas platus pasaulis.
A. Vaičiulaitis, Antol. prakalboje
832 puslapių, 110 poetų atvaizdų.
Kietai įrišta. Kaina $6.00.
Užsakymus su pinigais siųskite sekančiai:
DRAUGAS
2334 So. Oakley Avenue
CHICAGO 8, ILL.
Užsakytos knygos siunčiamos paštu

1952
NAUJI PLYMOUTH'AI
Pristatomi už $1,683.00
Su visais taksais

Važiuokite 1952 m.
CHRYSLER'IU su 180
arklių jėgos motoru

100 NAUDOTŲ AUTOMOBILIŲ, KAIP NAUJŲ UŽ ŽEMAS KAINAS
Lengvos išmokėjimo sąlygos. Teisingas nemokamas patarnavimas leidimams ir apdraudai.
Balzekas Motor Sales, Inc.
4030 ARCHER AVE., CHICAGO 32, ILL. **Telef. VIrginia 7-1515**

Platinkite "Draugą"

Tel.: Ofiso HE.4-6699. rez. CL.4-0955
DR. ANTANAS ALEKNA
(ALEKNAVIČIUS)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1957 W. Garfield Blvd.
VAL.: 1—4 ir 6—9
Šeštadieniais nuo 1 iki 4 val. p.p. Išskyrus ketvirtad. ir sekmad.

Tel.: Ofiso VI.7-6583, rez.RE.7-7868
DR. BIEZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2201 West Cermak Road
VAL.: 1—3 popiet ir 7—8 v. vak trečiad ir sekmad. ofisas uždarytas šeštad. tik nuo 1—3 val. popiet.
Rezid. 3241 W. 66TH PLACE

Tel.: Ofiso HE.4-5849, rez.HE.4-2324
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6757 So. Western Ave.
VAL.: trečiad. ir šeštad., pagal susitarimą; kitomis dienomis nuo 2 iki 4 popiet. 7—9 vakare

Ofisas ir rezidencija—YArds 7-3526
DR. G. J. BYLAITIS
Vidaus, vaikų, nervų gydytojas
DR. JONAS VALAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4038 So. Archer Ave.
(prie California Ave., šiauryt.kamp.)
Val.: pirmad., ketvirtad. ir penktad 6-8; antrad. 2-4 ir 6-8; šeštad. 1-6. Kasdien 12:30-1:30 tik susitarus.

Tel.: Ofiso WA. 8-3060, rez. CO.4-1187
DR. Z. DANILEVIČIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
10748 So. Michigan Ave.
VAL.: (išskyrus šeštad. ir sekmad.) Nuo 1 iki 4 v. p.p.; 7—9 v.v. Šeštad. priima tik pagal susitarimą
Rezid.: 10838 So. Wabash Ave.

Tel. ofiso VI. 7-0600, rez. VI. 7-7303
DR. BR. GAIŽIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Spec. moterų ligos ir akušerija)
4055 Archer Ave.
Kampas Archer California Ave.
VAL.: 2—4 ir 6—9 p.p., Išskyrus sekmadienius.

Tel.: Ofiso YA.7-1166, rez.DA.6-1126
DR. J. GUDAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
756 West 35th Street
(kampas Halsted ir 35-tos gatv.)
VAL. 1—4 ir 6:30—8:30 p.p. kasdien išskyrus trečiadienius. Atidara šeštadieniais 1—4 val.
Rez. 3247 S. EMERALD AVE.

Of. GRovehill 6-4020, r. Hilltop 5-1560
Dr. Alexander J. Javois
(JOVAIŠAS)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2423 West Marquette Rd.
VAL: 2—4 p. p. ir nuo 6—8 v. vak. Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį

Tel.: Ofiso PR.6-3838, rez. RE.7-9199
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(LIETUVIS GYDYTOJAS)
2500 West 63rd Street
VAL.: kasdien nuo 2—4 p.p. ir 7:30 iki 9 vak. Trečiad. ir šešt. uždaryta

GRovehill 6-1595
DR. ALDONA A. JUSKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9—12 ir 7—9 v. v. pagal susitarimą išskyrus trečiadienius
2422 West Marquette Rd.

Ofiso ir buto tel. OL. 2-1381
Neatsiliepus telef. **KEdzie 3-9000**
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1336 So. 49th Ct., Cicero
Kasdien 10—12, Be to, antrad. ir ketvirtad. 6:30—9 v.v. Šeštad. 10—2 ir 4—6. **Butas 1832 So. 49th Ct.**

Telefonas: REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
PHYSICIAN and SURGEON
(LIETUVIS GYDYTOJAS)
3925 West 59th Street
VAL.: 2—4 popiet, 6:30—8:30 vak. Trečiad. pagal sutartį.

Ofiso telef.: LAfayette 3-3270, jei neatsiliepia šaukite KEdzie 3-2868
DR. EMILY V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 S. Archer Ave.
VAL.: Kasdien popiet nuo 12-2:30 v. Vak.: pirm., antr., ketvirt. 6-8:30 v. Trečiadienį tik susitarus.

Tel.: Ofisa YA.7-5557, rez.RE-74966
DR. FRANK C. KWINN
(KVIEČINSKAS)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1651 West 47th Street
LIGONIUS PRIIMA: Kasdien nuo 2 val. iki 4 v. popiet. Nuo 7 v. iki 8:30 v. v. Išskyrus trečiad. ir šeštad. vak.

Tel. Ofiso GR 6-5399 PR. 6-4732
DR. A. MACIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2423 WEST 63rd Street
(kampas 63 ir Artesian)
VAL: 2—4 p. p. ir nuo 6—8 v. vak. Treč. ir šešt. 2—4 p. p. Sekm. uždar. Nuo liep. 12 d. iki rugp. 18 d. šeštad. uždaryta

DR. I. E. MAKAR
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
11750 So. Parnell
Tel. PUllman 5-8277
VALANDOS: pagal susitarimą

PIRKITE APSAUGOS BONUS!

Dr. Edward B. MURASKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2750 West 71st St.
(prie California Ave.)
LIGONIUS PRIIMA: kasdien nuo 1 iki 4 ir nuo 7 iki 9 v.v. šeštad. nuo 2 iki 4 v. trėč.—pagal susitarimą
Susitarimui skamb. GRo. 6-1221 jei neatsiliepia Vincennes 6-2900.

DR. A. NARBUTAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2216 W. 24th St.
Priėmimo laikas pagal susitarimą telefonu
YArds 7-9778

Ofiso teleffonas VIrginia 7-1886
DR. AL. RAČKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4204 Archer Avenue
VAL.: kasdien nuo 2:00 iki 8:00 v. trečiad. ir sekmad. tik susitarus.

Dr. Antanas Rudokas, O. D.
Tikrina akis; pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
4701 S. Damen Ave. Chicago, Ill.
Šaukite — YA 7-7381
Priima: vakarais 6 iki 9, šeštad.: 10 ryto iki 4; trečiad. ir sekmad tik susitarus.

Tel.: Ofiso YA 7-0554, rez. MI 3-2880
DR. CHARLES SEGAL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4740 So. Ashland Avenue
(antras augštas)
OFISO VAL.: Nuo 10 iki 12 v. ryto, nuo 2 iki 4 v. p.p.; nuo 7 iki 8:30 v.v. Sekmad. nuo 10 iki 12 v. dieną.

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Naujas adresas: **4255 W. 63rd St.**
Ofiso Tel. REliance 5-4410
Rezid. telef. GRovehill 6-0617
Valandos: 1-3 P. M. — 6-8 P. M.
Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį

DR. STRIKOL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 So. Ashland Ave., Chicago
VAL.: nuo 2—4 ir 6—8; trečiad., šeštad. ir sekmad. tik pagal sutartį
Tel.: Ofiso YA.7-4787, rez. PR.6-1930
Jei neatsilieps viršminėti telefonai šaukite: MIdway 3-0001

Tel.: Ofiso HE.4-2123, rez.PR.6-8184
DR. V. P. TUMASONIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. chirurginės ligos
6255 South Western Avenue
VAL. kasdien 2—4 p.p. ir 6—8 vak. šeštad. 2—4 p.p. Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta.

Tel. ofiso: DAnube 6-1125
Buto — WAlbrook 5-6691
DR. A. VALIS-LABOKAS
MOTERŲ LIGŲ GYDYTOJAS
3267 South Halsted Street
Val: 1 iki 4 v. p. p. ir 6—8 v. vak. Šeštadieniais 1—4 v. p. p.

Tel.: Ofiso PR.6-6446 rez.HE.4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2420 West Marquette Rd.
VAL.: nuo 2 iki 4 p.p.: 6 iki 8 vak. Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį

Tel. Ofiso CA 6-0257, rez. PR 6-6659
DR. P. Z. ZALATORIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1821 So. Halsted Street
Rezid. 6600 S. Artesian Ave.,
VAL.: 11 v. r. iki 3 p.p.; 6—9 v.v.

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas

Tel. YArds 7-1829
Pritaiko Akinius
Kreivas Akis
Ištaiso
Ofisas ir akinių dirbtuvė
756 West 35th Street
VAL.: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8, trečiad. nuo 10—12; šeštad. 10—3 p.p.

Egzaminuoja Akis — Pritaiko Akinius
DR. J. J. SMETANA, JR.
OPTOMETRISTAS
AKIŲ SPECIALISTAS
1801 So. Ashland Avenue
VAL.: pirmad. antrad. ketvirtad. penktad. 9:30—12; 1:30—8 v.v. trečiad uždaryta, šeštad. 9:30 iki 12; 1:30 iki 5 val. vak.
CAnal 6-0523. Platt Bldg.

Telefonas OLympic 2-4276
DR. P. ATKOČIUNAS
DANTISTAS
1446 So. 49th Court, Cicero
VAL.: antr., ketv. 10-12, 2-6, 7-9 pp penkt. 3—6, 7—9 p.p.
3147 S. Halsted St., Chicago
VAL.: pirm. treč., šešt. 3—8 p.p. penkt. 10—12 ryte

DR. B. C. BRUZAS
DANTISTAS
VALANDOS: 10 iki 8
Trečiadieniais tik susitarus.
4003 Archer Avenue
Trupuri į rytus nuo California.
Tel. YArds 7-7772

DR. A. P. STULGA
DANTISTAS
2723 West 71st. St.
Priėmimo laikas pagal susitarimą
Telefonas GRovehill 6-6785

DR. ANTHONY WILLIAMS
(VILIMAS)
DANTISTAS
6322 South Western Avenue
Priėmimo laikas pagal sutarimą telefonu.
Telefonas Grovehill 6-3642

PLATINKITE "DRAUGĄ"!

VALANDĖLĖ SU DAIL. VYT. K. JONYNU

Apie Amerikos ir Europos meno kryptis. — Lietuviai menininkai ir visuomenė. — Religinis menas

JUOZAS PRUNSKIS

Dail. V. K. Jonynas, kurs šiuo metu vieši Chicagoje, yra tarp pirmaujančių lietuvių menininkų. Savo dailės studijas jis pradėjo Lietuvoje. Baigęs Lietuvos Meno Mokyklą dvejus metus vertėsi laisvojo dailininko praktika Kaune ir vėliau, 1931 m., savo lėšomis, išvyko gilinti studijų į Paryžių. Tenai lankė Conservatore National des Art et Metiers, specialią grafikos ir taikomosios dailės augštąją mokyklą. Gavęs valstybinę stipendiją įstojo į Ecole Boulle, kur studijavo medžio skulptūrą, vidaus dekoravimą, kurs yra tampriai susirišęs su architektūra. Abidvi šias mokyklas baigęs pirmuoju grįžo į Lietuvą. Švietimo Ministerijos pakviestas Kauno Meno Mokykloje dėstė medžio skulptūrą ir privalomą grafikos kursą.

Tėvynėje ir tremtyje

1936 m. buvo pakviestas į Kultūros Muzėjų, viršininku Paminklų Apsaugos Skyriaus. Okupacijos metu bolševikai tuoj atleido jį iš dėstytojo pareigų. Kaikurį laiką dar pasilikęs Paminklų Apsaugos įstaigoje dail. V. K. Jonynas kiek galėdamas stengėsi apsaugoti Lietuvos menines ir religines vertybes nuo bolševikų vykdomo naikinimo ir niekinimo.

Prof. J. Brazaičio vadovaujamos laikinosios vyriausybės aktu dail. V. K. Jonynas buvo paskirtas direktoriumi Taikomosios Dailės Instituto Kaune.

Tremtyje susidraugavo su prancūzų belaisviais, drauge su jais klausydavo slaptų radijo stočių ir kai Vokietija kapituliavo, prancūzų dėka iš rusams tenkančios zonos galėjo pasiekti Hanau. Ten suorganizavo lietuvių stovyklą, Freiburge su kūrė Taikomąjį Dailės Institutą (tuo pačiu vardu, kaip Kaune), kuriame studijavo devynių tautybių asmenys ir dėstė 15 lietuvių dailininkų (vieni lietuviai). Institutas gyvavo 4 metus ir pilnai paruošė 15 diplomuotų lietuvių dailininkų. Vienas iš jų — Viesulas — buvo priimtas į Chicagos dailininkų parodą, kas nusako apie nebloga mokyklos lygį...

Dail. V. K. Jonynas pagarsėjo ir savo pieštaisiais pašto ženklais. Prancūzų okupacinė valdžia, susitarusi su vokiečių paštų direkcija, tarp kitų dailininkų pakvietė ir dail. V. K. Jonyną paruošti projektus Saaro krašto pašto ženklams. Projektai patiko ir mūsų dailininkas gavo formalų užsakymą. Po to sekė ir likusių sričių: Badeno, Wuertenbergo ir Reinfalso pašto ženklai, iš viso 28 atskiri piešiniai; išėjo 129 atskirų rūšių pašto ženklai, ištisi jų milionai. Vokiečių filatelistai Hamburge pripažino, kad tai buvo gražiausi to meto pašto ženklai.

Grafikos specialistas

Dail. V. K. Jonynas yra iliustravęs "Jaunojo Verterio kančias", "Lokį" (prancūziškai), Goethės veikalą apie Mainzo apgulimą, Lietuvoje yra iliustravęs Duonelaičio Metus. Šis pastarasis veikalas jau buvo baigtas spausdinti bolševikų okupacijos metu, jiems apie tai nežinant. Kai komisaras Venclova pastebėjo, kad vienoj iliustracijoj buvo vaizduojamas laiminantis Dievas, pareikalavo tą iliustraciją išimti.

Kai 1950 m. tremtiniams sumažėjus buvo uždarytas Taikomosios Dailės Institutas, dail. V. K. Jonynas buvo pakviestas meno reikalų tarėju prancūzų zonoje. Persikėlė į Mainzą. Čia vokiečiai pasirūpino jį įtraukti į tarpą profesūros ir Meno akademijoje dėstė litografiją, medžio raižinius ir knygų iliustravimą. Septynius dail. Jonyno darbus įsigijo Hamburgo muzėjus Kunsthalle ir Amsterdamo (Olandijos valst. muzėjus) — 9 darbus, o dabar — Washingtono Kongreso Biblioteka taipgi įsigijo mūsų dailininko kūrinį — Šv. Antanas.

Jau šešetas mėnesių, kaip dail. V. Jonynas yra JAV-se. Sutikau jį atvykusį į Chicagą. Apibėriau jį keleta klausimų:

— Jūs esate vadovaujantis autoritetas grafikų tarpe. Kaip Jums, dailininke, atrodo tremtyje leidžiamų knygų iliustravimas?

— Dalis jų primena "Aušros" laikų leidinius, tačiau iš kitos pusės — yra daug tokių, ką savo iliustracijomis yra arti Lietuvoje leistųjų knygų, ar net gal ir pralenkia. Visdėlto— pažanga permaža, galėtų būti didesnė.

— Kokios galėtų būti to priežastys?

— Mes turime stiprių pajėgų, bet visuomenė nespėja eiti reikiamu kultūrinės pažangos tempu, reikiamai nesiinteresuoja ir nevertina, tuo būdama savotišku nelaimingu stabdžiu. Tačiau kaltinti visuomenę be atodairos, nebūtų tikslu. Visuomenei irgi reikalinga sąlygų. Mūsų visuomenė yra persodintas medis, kurs dar neprigijo, tas viskas atsiliepia į kultūros pažangą. Tačiau jeigu visuomenė, parodytų mūsų kūrėjais didesnį pasitikėjimą, kaip specialistais, tuomet automatiškai didelis stabdis būtų išjungtas, bent meno srity. Gal tas viskas jaučiama ir dėl to, kad tremtyje mūsų kūrybinės pajėgos nenormaliai, palyginus su visuomene, didelės.

— Kokį įspūdį Jums daro amerikiečių meno kūryba?

— Visų pirma — neteisybė, ką skleidžia apie Ameriką, kad čia nėra meno. Jis tikrai yra, ir didelis, tačiau jis yra kitoks, bazuotas ant kitų principų, nei Europoj, ir tas mane džiugina, nes yra daug galimumų, kad amerikietis dailininkas išugdys laikui bėgant visiškai savitą, nepriklausomą ir Amerikos gyvenimui bei sąlygoms būdingą bei jiems atsakantį meną, kūrybinius laimėjimus. Neretai mes prieiname prie amerikietiško dailininko su nusistatymu, kurį atsivežėme, ir kai to nerandame, pradedame smerkti. Tai yra klaidinga. Reikia išeiti iš Amerikos žemės, aplinkos, žmonių charakterio ir priežasčių, kas juos tokius, o ne kitokius suformavo, ir tik tuomet vertinti tas amerikiečių kūrybines pastangas. Negalima paneigti, kad tai jauna tauta, kuri neturi tų tradicijų ir tos rutinos, kurią turi Europa, bet būtų netikslu manyti, kad su dedamomis pastangomis jie nieko nesukurs, o pastangos yra didelės. Ne vienas ir iš lietuvių dailininkų yra nuleidęs rankas, manydamas, kad jam čia nėra kas veikia, o susidūręs su gyvenimu patenka į eilės galą...

— Ką pasakytumėt apie lietuvius dailininkus Amerikoje?

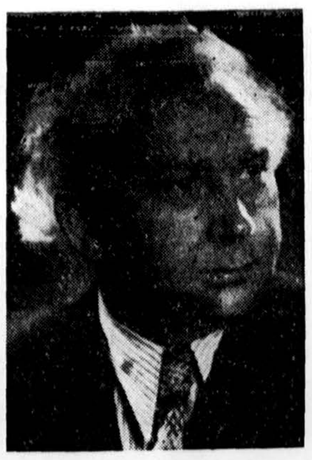

Dail. V. K. Jonynas

— Mes esame patekę į naują dirvoną, mus veikia nauji reiškiniai, slegia kasdienės duonos našta, o lietuviškos visuomenės neretas abejingumas ne paprastai apsunkina ir ateity apsunkins mūsų natūralesnę kultūrinę pažangą. Reikėtų visomis priemonėmis nutiesti tiltus tarp visuomenės ir kūrėjų ir tarp kūrėjų ir visuomenės. Tik iš vidaus susicementavę mes galėsime mėginti atsispirti išoriniam tikrai nepaprastam kultūriniam ir civiliniam spaudimui. Čia mes neturime teisės, kurią savo laiku naudojosi Shakespeare Hamlete — būti ar nebūti. Mūsų dabartinė tautos padėtis mus įpareigoja būti, o tam reikalingas visų bendras susitarimas. Galbūt mūsų menininkai perdaug užsidarę savo laboratorijose, permažai meniškų paskaitų, bendravimo; dirbtinis užsilipimas ant piedestalo ir galvojimas, kad jau esi paminklas arba dievybė — yra pražutingas.

— Jūs užmezgėte platesnius kontaktus su New Yorko, Chicagos lietuvių dailininkais. Ar neplanuojamos kokios didesnės mūsiškių parodos, ar kas?

— Lietuvių menininkų pajėgumą Amerikoje reikėtų pademonstruoti. Iš to mes turėtume labai daug moralių kreditų, tačiau jei šitą reikalą palikti vien menininkų iniciatyvai ir finansinei rizikai, tai jiems tokia našta būtų sunkiai pakeliama. Menininkai uždaruose rateliuose šį klausimą svarsto. Praktiškai atrodo lengviausiai įgyvendinamos pavienių asmenų ir mažesnių grupių parodos. Tačiau ir jos turi anksčiau minėtų sunkumų. Su pasisekimu čia Chicagoje praėjusią parodą reikia vertinti kaip labai palankius pragiedrulius, kurie buvo įmanomi tiktai antrojoje lietuvių sostinėje Chicagoje. Iš plaukimas į platesnius vandenis reikalautų ir platesnių užsimojimų bei kreditų.

— Jūs būsite vienas iš paskutiniųjų lietuvių dailininkų, atvykusių iš Europos. Kokios ten pokarinės meninės tendencijos?

— Dvasinis žmogaus surizgimas, susimaišymas, neatpalai duoja ir plastinio meno nuo šios įtakos.

Žmogaus sumaterializėjimas ir dvasinio faktoriaus buvimo neigimas arba nepridavimas jam reikiamos reikšmės mus ir nuveda į dvasinę katastrofą. Žmogus pasidaro lyg ta plekšnė, kuri, vienu šonu gulėdama ant jūros dugno, netenka vienos akies ir vienos pusės jautrumo. To sumaterializėjimo įtakos pasireiškia ir Europos mene. Kiekvienas menas yra prigulmingas savo epochai. Europoje meninės tendencijos, kryptys ir mokyklos yra ir toliau susiskaldžiusios, kaip buvo, o žmogaus kaipo tokio nebuvimas — aiškiai atsispindi ir Europos mene. Yra viena tendencija, kuri gal daugiau užkariauna vietos Europoje, kaip kitos, tai — abstraktinė meno sritis, kuri stipriau reiškiasi, negu kitos sritys. Ar ir Europos žmogus daugiau atitrūksta nuo tikrovės, to nesiimu spręsti. Iš meno atrodo, kad taip, o jei taip yra, tai mes einame į katastrofą.

— Gal dar ką nors apie šių dienų religinį meną?

— Ta sritimi domiuosi. Mano darbuose religinės temos užima apie 25%, iš viso dvasinis žmogaus pasaulis mane interesuoja. Katalikų Bažnyčios vadovybė, mano supratimu, tik rai eina su gyvenimu, nerodydama nei nuovargio, nei atsilikimo žymių. Eilė dailininkų neretai vengia religinių temų dėl reikalo susipažinti su istoriniais faktais ir dogminėmis tiesomis, o dar daugiau juos apsunkina gana konservatyvi kai kurių dvasiškių pažiūra, kurie dažniausiai yra net tiesioginiai mūsų draugai. Kad šių dienų menas plačiau pravertų duris į dvasinį ir religinį pasaulį manau, kad visi tikintieji galėtume tik pasidžiaugti. Kliūtys neretai pastatomos atsakinguose postuose stovinčių asmenų dėl ko kūrybingi menininkai pameta kantrybę ir pasitraukia. Šį faktorių sovietai išnaudoja mūsų nenaudai, dėstydami tezę iki kokio laipsnio menininkai ir iš viso kūrybingos pajėgos neranda tiesioginio ryšio su religija. Tai žinoma jų propaganda, bet iš kitos pusės tai ženklas, kad atsakingi religijos atstovai kreipdami daugiau dėmesio, skelbdami konkursus galėtų išugdyti daug gyvesnį santykiavimą tarp dvie jų didžiausių sričių — religijos ir meno.

Lake Koshkonong, Sumer Home. Su smėliuotais krantais — arti Edgerton, Wis. $1,500 įnešimo pirkinys - balansą mėn. 2 mieg. kamb. karštas ir šaltas begas vanduo, dušas, naujas elektrinis pečius, šaldytuvas, žydinys. Pirštinas visiem metam gyventi.

WM. C. BUCHHOLZ, REALTOR
Edgerton, Wisc. Phone 253

DĖMESIO UŽSIENINIŲ AUTOMOBILIŲ BARGENŲ JIEŠKOTOJAI!
Mes turime, beveik visokių išdirbysčių užsieniškų autom. nuo 2,175 ir virš. Dalys ir priedai. Pamatykite mūsų vartotus automobilius taip pat už žemiausias kainas, lengvi išsimokėjimai
BILLS CAR - RAL
344 Pennsylvania Ave.
Glen Ellyn, Illinois
Atdara kasdien ir sekmad. iki 9 val.

Dėmesio, Atostogaujantiems!
Lake Crest Resort Hotel, Paw Paw Lake. Atdara iki spalių 15. Kambariai su šaltu ir karštu vandeniu, privatus pležas, su laiveliais ir valtėmis. Autobusas sustoja. Mokestis $3.00 į dieną ar $20.00 per savaitę.
Route 1, Coloma, Michigan
Telephone Coloma 9788

BANT'S VILLA
Supakuotos prekės, importuoti ir naminiai
VYNAI ir LIKERIAI
Skanūs sumuštiniai išsinešimui
• Vištiena
• Steikai
• Karbonadai
95-tos ir CRAWFORD
Evergreen Park 9288

Wm. A. Fleming's
DRIVING SCHOOL
Išsimokykite vairuoti
Paklauskite mus apie 6 pamokų pamėginimo kursą už žemas kainas.
Šaukite: Glen Ellyn 2462
344 Pennsylvania Ave.
GLEN ELLYN, ILLINOIS
Jūsų pamokos prasideda nuo jūsų durų.

THE NECCHI SEWING MACHINE
• Ado • Taiso • Siuvinėja • Paprastas dygsniavimas • Zig Zags • Monogramai, ir t.t. be pritaisymų.
Nemokami — 1 m. siuvimo pamokos
• Consoles • Su staliuku • Nešiojamos. Garantuotos amžinai.
ACME SALES AND SERVICE
1906 Chicago Road — Chicago Heights, Ill. Šaukite: SKyline 4-6922 arba 5-7424

DOC'S TIN SHOP
Victor Oil Burners
Gazo krosnys, Stokeriai ir centralinio apšild. krosnys
Parduočiame ir aptarnaujame
APŠILDYMO EKSPERTAI
Skambinkite arba rašykite nemokamiems apskaičiavimams
15029 PAGE AVENUE
Harvey 6484
HARVEY, ILL.
Jei neatsiliepia, skambinkite Harvey 4212-J.

EARL B. JAMES
Akmens Vilnonis (Rockwool) Insulacija
Stogai ir šonų apmušimai
Blue Island Representative for "Monarch" Roofing Co.
2418 YORK STREET
Blue Island 5 Blue Island, Ill.

FIVE AND DIME LOUNGE
Jūsų pasilinksminimui ir pramogai
Šokiai penkt., šešt. ir sekm.
STEW GORDON & HIS ORCHESTRA
Wednesday night Jam Sessions
9:30 P. M. to 1:30 A. M.
Henry Riggs and His Orchestra
157th and Halsted St. Harvey, Illinois
Atvykite kartu su savo draugais

PATERA'S CZECH VILLAGE
DABAR TURI NAUJĄ VEDĖJĄ
Siūlo:
• Antieną, — Vištieną gurbe
• Kiaulienos kukulius
• Rūgščius kopūstus ir žuvis
Šaukite: BIshop 7-9775
3225 W. CERMAK ROAD
Bukovsky, savininkas. Išnuomavimui salės

Dėmesio savininkai ir statytojai...
KOMERCIJAI • REZIDENCIJAI • INDUSTRIJAI
Viešos išvedžiojamos dėl:
• Jėgos
• Apšvietimui
• Hood lighting
• Industrijos
• Komercijos
• Rezidencijos
Instalacijos:
• Įtaisymų
• Įrengimų
• Stulpai ir požemio jėjimai
• Įmonės prietaisos
Pilnas elektros aptarnavimas ir šviesos peržiūrėjimas.
MES EINAME BET KUR
Nei vienas darbas nėra per mažas nei per didelis. Gaukite mūsų apskaičiavimus, be jokių įsipareigojimų. Mes atliekame darbą pilnai. Išsimokėjimui, jei pageidaujate.
LAKE COUNTY ELECTRICAL
LICENSED CONTRACTOR ZION ILLINOIS
Šaukite: Trinity 2-2557

AIR CONDITIONED - - - -
and MODERN
Pietaukite "Originaliuose Puikaus Maisto Namuose" . . . .
• STEIKAI • VIEŽIAI
• VISTIENA • ŽUVIS
• COCKTAIL
Jūsų šeimininkas
RAY RADIGAN
RADIGAN'S
SOUTH SHERIDAN ROAD
KENOSHA, WISCONSIN
Atdara kasdien išskyrus pirmadienį

LAKESIDE RESORT
COUNTRY CLUB
Pewaukee, Wis. Tel. 880, 887
Tik 100 mylių nuo Chicagos; 25 nuo Milwaukee. Viešbutis ir vasarnamiai patalpos 250, 27 akrai piknikams, didelė vieta automobiliams pasistatyti. Golfas, tenisas, ping-pong, vaikams aikštelė, plaukiojimas, privatus paplūdimys, žvejyba. Restoranas — puikus maistas, cocktail lounge, šokiai. Savaitinė kaina svečiams $50 ir augščiaus. Pagal europietišką arba amerikietišką planą.

Susipažinimo TV patarnavimo pasiūlymas. $4.50 dėl riboto laiko! Aptarnaujame jūsų setą — Peržiūrime visus reguliatorius — išvalome ekrana — pakeičiame senas baterijas. Vienos dienos garantuojamas darbas. Taip pat specializuojamas į pataisymą visų elektrikinių reikmenų. Plaunamas mašinas - dulkių siurblius. BRUNO'S TELEVISION
SPaulding 2-2811

Praleiskite linksmai atostogas kur jūs galite daryti ką tik norite
American Plan tvarka moderniška viešbutyje ir Cottages. Vakarais maistas pateikiamas nuo 4 val. po pietų iki 10 val. po pietų. Luksusai už kainą kurią jus įstengsite mokėti. Ant tų žymių Eagle Chain ežerų. Rašykite dėl nemokamos knygelės. Hiawatha Lodge Mr. and Mrs. Rollic Frochlig, Eagle River, Wis.

Dėmesio atostogininkai!
Atdara iki spalio 15 d.
SUMMER COTTAGES
(Vasarnamiai)
prie Fox Chain of Lakes.
$25 iki $40 į savaitę, įskaitant laivelius
BILL TERRY'S RESORT
Box 191, R. No. 3
Antioch, Illinois

BLANEY PARK RESORT
BLANEY PARK, MICH.
67 mylios į vak. nuo St. Ignace 33,000 akrų šiek tiek skirtingo. Viešbučiai, vasarnamiai, pernakvojimu nameliai, deluxe motorcourt, sau šeimininkauti nameliai. Įžymiausia valgių vieta Upper Mich. Appetizer stalas vidunakčio užkandžiai, bažnyčia golfo rungtynėms aikštės, aerodromas, cocktail lounge, ežerai, plaukiojimui baseinas, vaikams žaisti aikštės, arkliai, teatras ir t.t. šioje vasarvietėje. Matysite briedžius kasdien. Palengvinimas nuo šienligės. Sezonas nuo geg. 1 iki gruod. 1
HAROLD STECKER, RES. MGR.
(Tai dar viena iš Joe Bachuno vasarviečių).

PLATINKITE "DRAUGĄ"
REMKITE "DRAUGĄ"!

Dėmesio sveikstantieji!
Galite gauti patalpas visokių rūšių invalidams, seneliams, nepaeinantiems; puiki priežiūra; 24 val. registruotų gailestingų seselių; prieinamos kainos.
PEDRAZA NURSING HOME
3234 Washington Blvd.
NEvada 8-8815

CHULA VISTA
RESORT HOTEL and MOTEL
Pagal amerikietiška ir europietišką planą — Centre Dells Vacationland, Main Lodge, Cocktail Lounge, puiki golfo aikštis, plaukiojimui baseinas. Amerikietiško plano kainos $38.00 už asmenį.
WISCONSIN DELLS, WIS.

Dabar, kada mes turime gražų orą ir pavasaris čia pat, nepamirškite aplankyti
DECKERT'S RESTAURANT & LOUNGE
6211 Lincoln Ave.
MORTON GROVE, ILL.
Pasivaišinkite save ir savo šeimą 9 valgių patiekalais.
SPECIALYBĖ
Suerbraten & Spatzle, kepta vištiena, Chicken — in — the — Basket, Sirloin of beef ir steikai.
Užkandžiai kiekvieną dieną, taip pat sodelyje vieta jūsų patogumui.

Susirūpinę Savo Plaukais?
Jei sielojatės ir esate susirūpinę dėl per didelio plaukų kritimo ir dėl jų trapumo iš priežasties nepaprasto saulsumo tai džiaugsities išgirdę, kad daug asmenų išgijusių nuo panašių dalykų labai entuziastingai užgiria naują formulę vadinamą TRYSAN. Jie teigia, kad šios ir kitos plaukų bėdos, paeinančios iš galvos niežėjimo ir pleiskanų, buvo sekmingai sulaikytos tvarkingu šio nepaprasto mišinio naudojimu.
Neleiskite, kad jūsų plaukų padėtis blogėtų; pabandykite TRYSAN. Dabar galima gauti ribotą kiekį specialia kaina pasiunčiant šį skelbimą sekančiu adresu. TRYSAN CO., Box 226, Dept. 46, Peekskill, N. Y. Jie Jums atsiųs du $3 vertės indelius už $5, o tai sutaupymas $1 nuo reguliarės kainos. Pinigų nesiųskite, tik užmokėkite laiškanešiui kai pristatys.
Vardas .....
Gatvė .....
Miestas ..... Valst. .....

KATILŲ PATAISYMAI
Manufaktoriai Page Water Tube High Pressure Boilers
Pristatytojai Clayton Steam Generators
Pilnai supakuotos dalys 10 iki 100 arklio jėgų.
PAGE BOILER CO., 815 W. Webster, Šaukite: LIncoln 9-1228

TIKRAI LIETUVIŠKA
Maisto Krautuvė
GARDŽIAUSI IR TAIPOGI GERIAUSI VALGIAI LIETUVIŠKAM APETITUI. MANDAGIAUSIAS IR ĮVERTINAMAS PATARNAVIMAS YPATIŠKAI STANISLOVO IR MARIJONOS METRIKIŲ.
Garsi METRICKO
Farm Food Company
1804 West 47th Str., Chicago 9, Ill.
Telef. YArds 7-8393

DĖMESIO SAVININKAI!
LAKESIDE FURNACE CO.
Gaziniai pakeitimai — aliejinės krosnys — krosnys
Išvalomos didelės jėgos siurbliu.
Pataisymui dalys dėl visokių krosnių.
2017 East 75th St. Grovehill 6-7878 or 79

NELAUKITE, NES—
Rytoj Jau Gali Būti Pervėlu!
Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus neturėsite jokių nemalonumų.
"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Borad of Underwriters"
O'MALLEY and McKAY, Inc.
222 W. Adams St. Room 1043
Telefonas CEntral 6-5208
GENERALINIAI AGENTAI Šių Kompanijų:
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
IMPERIAL ASSURANCE COMPANY
PHOENIX INDEMNITY COMPANY
LUMBERMAN'S INSURANCE COMPANY
MICHIGAN FIRE AND MARINE INSURANCE COMPANY
COLUMBIA INSURANCE COMPANY

ŠVIETIMO KELIAS

ILLINOJAUS LIETUVIŲ MOKYTOJŲ SĄJUNGOS
PEDAGOGINIS SKYRIUS

Redaguoja DR. P. MAČIULIS, 6806 So. Talman Ave., Chicago, Ill.

1952 m. liepos mėn. Nr. 3

LITUANISTINIS MOKYMAS

Patyrimai Šv. Jurgio parapijos mokykloje

A. P. BAGDONAS

Tremtinių tėvų komiteto pastangomis ir parapijos klebono, prel. Urbos, palankumu lituanistinis mokymas buvo įvestas į reguliarių pamokų lentelę nuo pat praėjusių mokslo metų pradžios, būtent 1951 m. rugsėjo mėn. 17 d. Lituanistinėms pamokoms buvo skirta kiekvienam skyriui po 30 min. kasdien. Visus mokinius sugrupavau į 5 grupes šitokiu būdu: I skyrius, II — III sk., IV — V sk., VI — VII sk., VIII skyrius.

Kiekvienai grupei buvo skirta po 5 savaitines pamokas (po 30 min.). Nors ir neilgos pamokos, bet programą teko taikinti pagal Lietuvos pradžios mokyklų programas, o vyr. skyriams - net gimnazijų žemesniųjų klasių. Žinoma, teko truputį nusivilti ir nuo pradinio užsimojimo atsisakyti, tenkintasi kuklesniais reikalavimais. Be to, stengiaus šiek tiek praeiti ir Lietuvos istorijos ir Lietuvos geografijos programėlę. Ir štai ką pastebėjau. Mokiniai labiausiai pamėgo Lietuvos istorijos pamokas, mažiau Lietuvos geografijos, o mažiausiai mintinį eilėraščių mokymą ir sakinių nagrinėjimą. I, II ir III skyrius labai mėgo lietuviškas pasakas, kurių aš kas antrą savaitę jiems paskaitydavau. Labiausiai patinka pasakos apie laumes, raganas, fantastinius nuotykius, kovas su slibinais ir tt.

Vis tiktai gale mokslo metų I-jo skyriaus mokiniai nepasiruošę jau šiek tiek skaitė, bet buvo apie 3 mok., kurie dar visų raidžių nepažinojo. Beveik visi I, II, III-jo skyriaus mokiniai jau išmoko pagiedoti Lietuvos himną, pasakyti lietuviškos vėliavos spalvas ir kt.

Uoliausiai mokėsi VIII-jo skyriaus mergaitės, kurios jau ir diktantus ir rašinėlius beveik be klaidų rašė, blogiausiai — VIII, VII — VI skyriaus berniukai. Amžinai niurzgėdavo, kam čia reikalinga ta lietuvių kalba, stengėsi skaityti "comicus", piešė karikatūras, sprendė matematikos uždavinius arba ginčinosi su mokytoju (žinoma, ne visi).

Spėju, iš tų 145 mokinių, kurie pas mane baigė lituanistinį kursą, bent 80% išaugs lietuviais, iš tų, kurie pristatė tėvų raštelius, kad nenori lankyti lituanistinių pamokų — 20 mokinių, manau bent trečdalis išaugs lietuviais.

Apie 34 tremtinių vaikus, kurie visai nė karto nepasirodė lituanistinėse pamokose — nieko negalėčiau pasakyti.

Gal sunkiausia tėvams našta buvo — tai atskiras mokestis už lituanistines pamokas. Jį nustatė mokinių tėvų susirinkimas po 1.25 dol. mėnesiui už kiekvieną mokinį. 5 mokiniai buvo visai atleisti nuo mokesčio ir apie tiek pat dalinai.

Iš mokyklos vadovybės ir seselių mokytojų buvo parodytas didelis palankumas ir nuoširdus bendradarbiavimas, kokio net nesitikėjau. Priekaištas - kaikuriems tėvams, kurie nė karto neatėjo nė į susirinkimą, nei pas mokytoją pasidomėti savo vaikų lituanistiniu pažangumu moksle. Ypatingą rūpestingumą parodė Tėvų komitetas ir jo energingas pirm-kas J. Gaižutis, o iš tėvų Zeikuvienė, Bronišienė, Mikalajūnienė, Petrauskas, Jucevičienė ir kt.

Finansiniai reikalai taipgi sklandžiai susitvarkė, baigti metai ne su deficitu, bet su mažyte liekana.

Pageidavimas tėvams — parūpinti savo vaikučiams vadovėlius, sąsiuvinius, priversti juos nusinešti į klasę ir bent kiek prižiūrėti jų mokymąsi. Tikiuos, po vasaros atostogų lituanistinis mokymas bus tęsiamas dar sklandžiau.

Vaikų teatras baigė antruosius metus

Vaikų Teatro veikimas tenka priskirti prie užmokyklinio lituanistinio švietimo. Jo spektakliai ne tiktai davė progos daugeliui Chicagos lietuvių ir lietuviukų pasigėrėti gražia vaidyba, gracingais mergaičių šokiais ir meniškomis dekoracijomis, bet drauge su tais meniškais vaizdais jis leido savo žiūrovams pergyventi tėvynės ilgesį ir pajusti lietuviams padarytų skriaudų baisumą. Tautinė idėja, perteikiama meniškais vaizdais, lengviau pasisavinama ir stipriau pergyvenama. Paruošdamas 10 spektaklių, Vaikų Teatras yra atlikęs svarbų darbą.

Per paskutinį sezoną buvo paruošti ir suvaidinti 2 veikalėliai — B. Vaivorytės "Našlaitė" ir V. Frankienės "Karalaitė Teisutė". To teatro tvarkytoju buvo Liet. Mokyt. Sąjungos vicepirmininkas D. Velička. "Našlaitę" pastatė Vaikų Teatro administracija, susidedanti iš A. Dundulio, D. Šukelio ir V. Kasniūno. Ją režisavo J. Blekaitis. Mergaičių baletą paruošė J. Eidrigevičiutė, dekoracijas pagamino A. Bielskis ir St. Gasiūnas. "Karalaitės Teisutės" pastatymą atliko administracija, kurią sudarė P. Venclova, K. Meškonis ir P. Razminas. Režisorius buvo A. Rūkas, dekoracijos A. Varno, o baletą paruošė A. Valeišaitė.

"Našlaitė" suvaidinta 5 kartus. Jos pastatymas ir visų penkių spektaklių išlaidos — 1,962.06 dol., pajamų gi — aukų už kvietimus ir programas — gauta 1,205.81 dolerių. Susidaręs 756.25 dol., deficitas buvo padengtas to teatro rėmėjų aukomis.

"Karalaitė Teisutė" suvaidinta 2 kartu. Jos pastatymo ir abiejų spektaklių išlaidos — 1,192.72 dol., Aukų gi jis per abu spektaklius gavo 1,124.86 dol., Skirtumas — 67.86 dol., padengtas taip pat atskirų rėmėjų bei organizacijų aukomis.

Abiejų veikalų didžiausias išlaidų pozicijas sudarė atlyginimas meno vadovams ir dekoracijų gamintojams.

Vaikų Teatro organizavimas buvo didelis mokytojų pasiryžimo bandymas. Didelis užsimojimas, pradedant iš nieko, turi ir kai kurių pavojų. Tie pavojai buvo nugalėti. Visuomenė, ypač vaikai, gausiai lankė spektaklius. Aukomis teatras taip pat buvo gausiai paremtas. Paskutinysis "Kar. Teisutės" spektaklis-buvo dešimtasis Chicagos V. T. pasirodymas. Dešimt spektaklių — tai nemažas darbas. Jis davė daug vertingo patyrimo ir sugestijų ateičiai. Tik gaila, kad jau ir trečioji to teatro administracija baigė savo darbą, ir vėl teks formuoti naują — ketvirtąją. O naujiems darbininkams, neturintiems patyrimo, kartais neišvengiamai tenka pakartoti ir senas klaidas. Ateityje šis teatras turėtų išvengti kai kurių praeities klaidų bei netikslumų, būtent:

1-rasti priemonių tvirčiau atsistoti ant kojų ir pats išsilaikyti: tokiai institucijai, kaip teatras, nesveika turėti tokius deficitus ir verstis iš aukų;

2-jo repertuaras turėtų būti įvairesnis; šiol pastatyti 3 veikalėliai — ir visi trys pasakos; normaliai berniukai apie 10-tus metus pereina į realistinį (Robinzono) tarpsnį ir pasakų nebemėgsta; tremtinių gyvenimo sąlygos tą procesą žymiai paankstino; teatras negali nepaisyti savo žiūrovų nusiteikimų;

3-spektakliai turėtų būti organizuoti taip, kad juos galima būtų parodyti ne tik rinktinėse Chicagos salėse ir rinktinėse scenose, bet ir kuklesnėmis sąlygomis, kad jis būtų prieinamas ir nuošalesnių šio miesto kolonijų vaikams; kalbamųjų spektaklių tikslas turėtų būti ne reprezentacija, bet kiek galima daugiau jaunųjų žiūrovų sudominimas.

P. M.

Pastaba: "Švietimo Kelio" Redakcija, visiškai pritardama P. P. M. iškeltiems klausimams Vaikų Teatro tolimesnio tvarkymo reikalu, iš savo pusės ypatingai norėtų atkreipti dėmėsį į tuos faktus, kurie jai yra žinomi. Būtent, viena — kita parapinė mokykla pageidavo, kad V. Teatro spektakliai būtų jų salėse pakartoti, tačiau p. Velička jų prašymus atsisakė patenkinti. Niekas gal nebūtų bandęs daryti kokių priekaištų V. T. administracijai, jei tie spektakliai būtų pasirodę kiek blankesni meniško pastatymo atžvilgiu, bet mes esame vienodos nuomonės su p. P. M., kad Vaikų Teatro pirmoji paskirtis ne reprezentacijai, bet platesnių jaunimo skaičių sutelkimui bei jų sudominimui.

V. T. spektaklius pakartojant parapijų salėse, būtų dar buvęs labiau išlygintas tų spektaklių pastatymo nedateklius: 7,800 dolerių deficitas — vargu bau kada vėl bus teatro rėmėjų aukomis balansuojamas.

Tu esi priešų apsuptas, jie tave puola iš kairės ir iš dešinės. Jei neprisidengsi iš visų pusių kantrybės skydu, greit būsi sužeistas.

—**Tomas a Kempis**

PERKRAUSTAU BALDUS
VIETOJE IR IŠ TOLIMESNIŲ
DISTANCIJŲ
TURIS ILGĄ PATYRIMĄ
JUOZAS NAUJOKAITIS
6819 So. Rockwell Street
CHICAGO 29, ILL.
Tel. WAlbrook 5-9209

TUCK POINTING BIZNYJE
JOHNS CONRAD
Atnaujiname nusidėvėjusį namą, pripildome lietaus išplautus plytų tarpus. Taip pat pataisome kaminus ir apie langus. Per daug metų gerai patyręs darbe lietuvis. Reikale prišjus kreipkitės: J. CONRAD, 5242 So. Artesian Ave. GRovehill 6-4177

STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMAMS PRISTATOME VISOKIŲ RŪŠIŲ MEDŽIAGĄ
CARR MOODY LUMBER CO.
STASYS LITWINAS, Prez.
3039 So. HALSTED ST.
Tel. Victory 2-1272
APKAINAVIMĄ IR PREKIŲ PRISTATYMĄ TEIKIAME NEMOKAMAI
RAŠTINĖ ATIDARYTA kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. vakaro

"Mes Radome Geriausią Vietą TAUPYMUI!"
TAIP SAKO suviršiu 10,000 taupytojų, kurie pasirinko District Savings bendrovę... Kur kiekviena sąskaita yra apdrausta iki $10,000.00.. ir kur sutaupos neša aukštą dividendą...
District Savings and Loan Association
3236 S. Halsted St., Chicago 8
Our New Home

HILLVIEW Resort
Mūsų vasarvietė pasižymėjusi geru maistu!
● Patogus viešbutis ir nameliai ● Gražios pievos ● Teniso aikštės ● Jodinėjimas ● Roller Skating Rink ● Golfas ● Žvejyba ● Daug kitų pramogų.
Savo patogumui rezervuokite vietas.
Dėl platesnių informacijų kreipkitės telefonu į Bernice's Beauty Shoppe, YArds 7-2771 arba tel. Benton Harbor 9248.
Važiuokite: U.S. 12 iki Benton Harbor, tada 7½ mylias
Route U.S. 31 iki White Way.
Laukiame,
MR. & MRS. STANLEY SIEMINIS

ODOS INFEKCIJOS
Votys, spuogučiai, įsipiovimai, nusimušimai, t. t.
Negali būti viršijama traukimui bei gydymui
Kabat's Black Salve
Parduodama visuose žymiausiose vaistinėse arba
Riedl's Prescription Pharmacy
3156 West 26th Street
CHICAGO

DĖMESIO, savininkai! Dėl užsikimšusių kanalizacijos vamzdžių, kanalų arba apsemtų rūsių. Pumps ir "backwater valves" įdedamos; "catch basins" išvalomi ir pataisomi. Dienos ir nakties aptarnavimas.
SPEEDWAY SEWER & DRAINAGE
BOulevard 8-4717

DĖMESIO ŠEIMININKĖS!
Sviežiai Iškepti
PAJAI
Visokių vaisinių pripildymų
Pašaukite arba ateikite šiandien!
GAry 4-7313
Wayne Hickey savininkas
Jie yra skanus
J and W GRILL
Ridge Road ir Harrison — Gary, Ind

NUO UŽSISENĖJUSIŲ
Skaudančių Žaizdų
IR ATVIRŲ ODOS LIGŲ!
Tie, kurie kenčia nuo SENŲ ATVIRŲ ir SKAUDŽIŲ ŽAIZDŲ, jie negali ramiai sėdėti ir naktimis miegoti, nes jų užsisenėjusios žaizdos niežti ir skauda. Kad pašalinti tą niežėjimą ir skaudėjimą senų atvirų ir skaudančių žaizdų, uždėkite LEGULO Ointment. Jo gydomos ypatybės palengvins jūsų skaudėjimą ir galėsite ramiai miegoti naktį. Vartokite jį taipgi nuo skaudžių nudegimų. Jis taipgi pašalina niežėjimą ligos vadinamos PSORIASIS. Taipgi pašalina peršėjimą ligos vadinamos ATHLETE'S FOOT, sustabdo džiovinimą odos ir perplyšimą tarpsprščių. Jis yra tinkamas vartoti nuo džiūstančios ir suskilusios odos. Jis yra gera gyduolė nuo visų išvaršinių odos ligų. LEGULO Ointment suteiks jum pagalbą nuo nuvargusių, perštamų ir niežinčių kojų. Legulo Ointment yra parduodamas po 75c, $1.25 ir $3.50. Pirkite vaistinėse Chicago ir apylinkėse ir Milwaukee, arba atsiųskite money orderį į —

LEGULO, Department D
5618 W. Eddy St., Chicago 34, Ill.
MUlberry 5-3694

DĖMESIO atostogininkai! Atdara nuo birželio iki lapkričio! Ahlenius cabins — arti Bass Lake, Ind.; apstatyti; bėgantis vanduo; viduje toiletai; $27.50 sav. Saukite: Monterey 2872, Winnemac, Ind. arba rašykite Box 383-A Knox, Ind. dėl rezervacijų.

DĖMESIO SENESNIO AMŽIAUS MOTERYS!
Gražus privatiškas namas; puikus maistas; privatiškas kamb.; priimama kaina pagal savaitę arba mėnesį; arti susisiekimo.
GReenleaf 5-8052

Dėmesio Televizijos Savininkai!
Mes pataisome ir aptarnaujame visų įdirbysčių ir modelių aparatus. Geriausias įrengimas ir dalys. Darbas garantuojamas ir atliekamas "electronic" inžinierių
J and V T. V. SERVICE
5909 Columbia Ave. Hammond, Indiana
Russell 2159

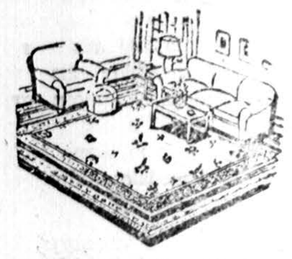
Užsisakykite baldus
tiesiai iš lietuvių dirbtuvės
Pas mus galite nusipirkti įvairių rūšių baldus, namų reikmenis: šaldytuvus, namų reikmenis: šaldytuvus, pečius, skalbiamas mašinas, lovas, matracus, kilimus, radio, televizijos setus, vaikučiams baldus. Jei pageidaujate, galėsime duoti ir kreditą.
ARCHER AVENUE FURNITURE CO.
Sav. JUOZAS KAZIKAITIS
4140 Archer Avenue
Tel. LAfayette 3-3516
Prieš įsigydami baldus patikrinkite pas mus, gal jums bus ekonomiškiau užsisakyti tiesiai iš mūsų dirbtuvės.

● TELEVIZIJA ● RADIO ● ŠALDYTUVAI ● SKALBIAMOS MAŠINOS ● LYGINTUVAI (IRONERS) ● PLOKŠTELĖS (RECORDS) ● NAMŲ REIKMENYS
WEISS APPLIANCE
PILNAS TELEVIZIJOS IR RADIO APTARNAVIMAS
4057 South Archer Avenue
Tel. YArds 7-8666, Chicago 32, Ill.

WELLS RADIO & TV SERVICE
Specialistai taiso ir aptarnauja visų firmų ir modelių aparatus
Patyrę išsilavinę technikai
Žemiausios kainos
WELLS RADIO & TV SERVICE
525 North Ave. Waukegan, Ill.
Atdara 9 iki 9 v. v. Tel. Ontario 5550

10 ATSAKYMŲ
KODĖL APSIMOKA TAUPYTI STANDARD
FEDERAL ĮSTAIGOJE:
1. Ji yra stipriausioji taupymo įstaiga.
2. Dabar ji moka didesnį dividendą.
3. Ji yra grynai lietuviška įstaiga.
4. Jos Atsargos Fondas didesnis negu $3,000,000.00.
5. Cash, Gov. Bonds ir G. I. paskolų turi daugiau $20,000,000.00.
6. Namai ir visi įrengimai priklauso Standard Federal, bet knygose jų vertė yra tiktai $1.00.
7. Ji saugiai ir konservatyviai vedama.
8. Per 43 metus ji visados visiems išmokėjo pagal parcikalavimą.
9. Visuose jos skyriuose mandagus ir teisingas patarnavimas.
10. Kiekvieno sąskaita F. S. & L. I. Corp. apdrausta iki $10,000.00.
TURTAS — $30,000,000.00
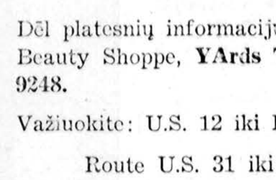
Pinigai padėti prieš 11-tą mėnesio dieną neša dividendus nuo pirmos.
Standard Federal Savings
AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
4192 Archer Avenue, Kampas Sacramento Avenue
JUSTIN MACKIEWICH, prezidentas. ● Telefonas: VIrginia 7-1141
Įstaigos valandos: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 4 val. po pietų, Ketvirtadieniais nuo 9-tos val. ryto iki 8 vakaro, Trečiadieniais visai neatidaroma.

SOTUS ALKANAM PADĖK!
AID OVERSEAS, Inc., 3133 S. Halsted St., Chicago 8, tel. DA 6-3859
Bendrovė siunčia maisto siuntinius į Vokietiją ir kitus kraštus, išskyrus SSRS. Pristatymas trunka apie 17 d., nes siuntiniai siunčiami iš Europos sandėlių. Pilnas draudimas. Reikal. pilno siunt. sąrašo.
Siuntinys Nr. 3 — $6.20
4 sv. rūkytų lašinių
2 sv. kiaulinių taukų
2 sv. margarino
1 sv. kiaulienos mėsos
Siuntinys Nr 12 — $6.40
2 sv. rūkytų lašinių
2 sv. kiaulinių taukų
1 sv. degintos avos
1 sv. kakavos
1 sv. šokolado
2 sv. cukraus
Siuntinys Nr. 19 — $9.95
4 sv. rūkytų lašinių
2 sv. kiaulinių taukų
2 sv. margarino
1 sv. degintos kavos
2 sv kakavos
1 sv. šokolado
4½ sv. cukraus
2 gabalai tualetinio muilo
Siuntinys Nr. 6-7
10 sv. cukraus $2.60
10 sv. b. kviet. miltų $2.50
9 sv. gryn. kiaul. taukų $5.25

VIENINTĖLĖ LIETUVIŠKA ĮSTAIGA SOUTH SIDĖJE, KURI PATARNAUJA VISOKIŲ RŪŠIŲ APDRAUDOSE!
Mes atstovaujame atsakomingas apdraudos kompanijas, todėl kiekvienas mūsų klijentas visados yra apsaugotas, jeigu kam įvyksta kokia nelaimė.
FREE — LIABILITY
AUTOMOBILE
DRAM SHOP
COMPENSATION
HOUSEHOLD
ACCIDENTS
One World Insurance Agency
6322 SOUTH WESTERN AVĖ. Telef. PRospect 6-5162
Agentūra yra CHAS. P. KAL priežiūroje

VISKO UŽTEKTINAI — TUOJAUS PRISTATOM!
Baldus, šaldytuvus, pečius, skalbiamas mašinas, lovas, matracus, kilimus, radio, televizijos setus, vaikučiams baldus.
Žemos kainos, lengvi išmokėjimai. Turime didelį pasirinkimą

Mes Pagaminame Baldus ir Pagal Jūsų Užsakymą.
ROOSEVELT FURNITURE COMPANY, INC.
Lietuvių Krautuvė
2310 W. ROOSEVELT RD., Tel. SE 3-4711
Atidara Pirmadienio ir Ketvirtadienio vakarais iki 9:30
Uždaryta sekmadieniais

Vaižganto aprašytoji Gondinga

P. ABELKIS, Chicago, Ill.

Jei kada nors teks, skaitytojau, vykti iš Plungės į Kulius šeštame kilometre, būdamas ant kalniuko, kur po dešine bus didelis skardis, o kairėje nuožulni smėlio atkalnė ir kelias prieky staigiai leisis pakalnėn, sustok ir apsidairyk: esi Žemaitijos seniausioje istorinėje vietoje. Be to, ir gamta nepašykštės savo grožio. Prieš akis, kur tik pažvelgsi dešinėn, kairėn, ar priekin, visur kalneliai, apsupti upių augštais skardžiais, kloniai, per kuriuos vingiuoja įvairiais medžiais apaugusiais krantais sidabrinę vagą upės, savo srove grauždamos trečiojo ledyno padarytus žemės klodus.

Jei geriau įsižiūrėsi, įsitikinsi, kad stovi gana siauroje sąsmaukoje: pažvelgęs dešinėn, giliai po skardžiumi, kuris prasideda tuoj už kelio griovio, pamatysi lygumoje, per krūmus, sidabrinę Bebrungo vagą. Ji atvingiuoja iš šiaurės, daubos viduriu, ir smogia savo srove į šį skardį kaip tik po tamstos kojomis, bet atsimušusi į kietus klodus atšoksta ir nuvingiuoja vakarų link.

Pažvelk kairėn, pamatysi, jog nuo vieškelio griovio prasideda smėlio atkalnė, kiek nuožulni, ir už puskilometrio ji baigiasi lygumoje, už kurios toliau vėl prasideda augštas skardis. Jei atsisuksi kiek į užpakalį, paregėsi, kad šia lyguma, stačiai į tamstą, kaip Bebrungas iš kairės, apaugusi medžiais, atšniokščia Minija, ir, atsimušusi į nuožulnumą atšoksta, ir, darydama nemažą lanką, nuteka į vakarus. Jei geriau įsižiūrėsi lygumon, palyginsi aną skardį, kitoje pusėje lygumos, ir šią atkalnę iki kelio, įsitikinsit, kad prieš daugelį šimtmečių, kai dar kraštas buvo nepereinamomis giriomis apaugęs, Minijos vandenys, bent pavasariais ir rudenimis, siekė anoje pusėje esantį skardžio viršų ir kairėje esančios atkalnės pačią keterą. Tai buvę Minijos krantai, o jos plotis šioje vietoje siekė iki poros kilometrų.

Senovės strateginė vieta

Dabar tamsta supranti, kokioje anų laikų strateginėje vietoje esi sustojęs. Jei iš dešinės po kojomis giliai turite Bebrungą, jo vandenys tada irgi siekė skardžio viršūnę: tai buvo jo krantas. Dabar darosi aišku, kad kelias nuo senų senovės galėjo eiti tik šia sąsmauka, kurioje buvo lengva kontroliuoti vykstančius iš vakarų į rytus ir atvirkščiai: galėjo šia vieta pravažiuoti tik vienas porinis vežimas ar prajoti du raiteliai greta. Jei išsiėmęs žemėlapį pažvelgsi į Baltijos Jūrą ir atkreipsi dėmesį į tašką, kur Kuršių marės įsilieja į Baltiją (kur dabar Klaipėda), pamatysi, kad vikingams buvo čia patogu atplaukus sustoti ir iš čia, per dabartinius Gargždus, Kulius, ir šią Gondingos sąsmauką keliauti į turtingos Žemaitijos gilumą... Tada pasidarys irgi aišku, kad ši sąsmauka turėjo būti ginama. Akimis ieškai įrodymų? Pasuk nuo vieškelio kiek kairėn galvą, ir, per mažą alksnynėlį, kur nuožulnuma nuo vieškelio kiek lygia plokštuma į pietvakarius nueina, pamatysi ne tai kalvą ne tai kalnelį. Jis tuoj, kaip ir kelias, į vakarus staigiai atkalne nusileidžia, kurios pusėje iš šiaurės į pietus eina plokštoka ežė. Tai riba tarp Mardosų ir Nausodės kaimų. Patsai kalniukas — Kapkalnis kur guli, reikia manyti, šios sąsmaukos ne vienas gynėjas.

Įkvėpimas pragiedruliams

Kitoje pusėje daubos matosi nemažas kalnas. Tai garsusis Gondingos piliakalnis. Čia Tumas-Vaižgantas sėmėsi įkvėpimo savo Pragiedruliams: tuo kėliu dažnai važiuodavo būdamas Kuliuose vikaru. Jei noretumei užlipti ant piliakalnio, gelbėk Dieve, nemėgink leistis stačiai skardžiu pakalnėn: nusisuksi sprandą. Geriau važiuok keliu pakalnėn. Nusileidęs gerai apsidairyk. Aiškiai matyti, kad šioje vietoje žiloje senovėje Minijos ir Bebrungo išsilieję vandenys susiliedavo ir šis tarpas, iki pat Mardosų kalno, būdavo lyg ežeras tarp abiejų upių vagų. Sustojęs pačioje pakalnėje, dešinėje rasi akmenuotą, vandens išgraužtą, skardžio šlaitu einantį į daubą keliuką. Jei netrakus arklys, gali šiuo keliuku leistis, bet geriau eiti pėsčiam: keliukas veda tik iki malūno, stovinčio po pačiu piliakalniu, kurio girnas seniau suko Bebrungo vandens srovė. Šiandie užtvanka išnešta ir tik šapalai ir meškeriotojai jąja besinaudoja. Patsai malūnas kiūkso, nors jo statytojas Leonardas Narmontas jau seniai po žeme sutrenėjo, ir priduoda daugiau romantiškumo apylinkei. Tilto irgi nėra, vien siūbuojąs lieptas kabo virš upės.

Piliakalnis

Perėjęs lieptą, atsidursi pačioje piliakalnio papėdėje, kurio atkalnė iki pusės ariama, o augščiau—tik gyvulių ir paukščių naudojama. Iš šios pusės tenka kopti kalnan be jokio tako ir ne sykį šluostyti prakaitą...

Pagaliau esame kalno viršūnėje, kurios augščiausioje vietoje yra nedidelis įdubimas ir prie jo auga pora nutriušusių ąžuoliukų.

Iš šios vietos matyti visa apylinkė. Kad geriau orientuotis padėty ir kryptyse, pagrindiniu tašku paimkime Plungės-Kulių vieškelį. Jis, nuo pat Plungės iki perkirsdamas Miniją eina iš vasaros rytų į vakarus. Šio kelio ilgio ir pakaks mums šiame atsitikime.

Gondingos piliakalnis savo ilgumu nėra visai paralelei su vieškeliu: Bebrungo dauba juo tolyn į vakarus, tuo daugiau suka kelią į pietus, pasidarydama sau didesnę lygumą, kaip vėliau matysime, tik plačiuose galėjo vandenis sutalpinti Bebrungas.

Dabar žvalgykimės nuo kalno viršūnės aplinkui. Matysime, kad nuo vasaros vakarų į pietus iki pat vakarų kalną supa plati, ganėtinai gili, dauba ir tik nedidelis pailgas žemės sklypelis į vakarus yra išėjimas nuo kalno į vis platėjančias lygumas. Jei paeisi kalnu vakarų link keletą šimtų metrų, rasi, dabar — apaugusį krūmais ir medžiais, platoką ir gilų volą, lyg perkasą, iš pietų į šiaurę, lyg jungiantį aprietusios kalną daubos galus. Bet šis platus griovys dabar yra augštai kalne ir jo dugnas nesiekia nei penktadalio kalno augščio. Taigi, atrodys, kad šis įdubimas yra pripuolamas gamtos padarinys ar trečiojo ledyno užgaida. Na, taip ir palikime jį šiuo tarpu, tik atžymėję, kad toksai čia yra.

Bebrungas ir Minija

Jei dabar įsižiūrėsime šiaurės pusėje esančios daubos dugnan, pamatysime, kad jos viduriu iš šiaurės stačiai į piliakalnį atliūlioja Bebrungas ir smogia į kalno papėdę. Radęs šią kliūtį ir negalėdamas per kietus klodus išsigraužti, pasuko kiek atgal, radęs minkštesnius sluogsnius, prasigrauždamas per juos, suko vasaros rytų, vėliau pietų ir čia norėjo kristi į Miniją, bet toje vietoje, kairioje kranto pusėje, kur mes vieškely buvome sustoję, jį skyrė nuo Minijos vos maža sąsmauka, bet taipgi kietų molio sluogsnių, ir jis pakreipė vagą vakarų link, palikdamas piliakalnį su jo kietų klodų papėde savo kilpoje. Bet vos pakreipus vagą į vakarus ir nutekėjus kelias dešimtis metų, tarp abiejų upių atsirado minkštas, reikia manyti, smėlio sluogsnis ir potvyniais, ardydami šią vietą, Bebrungo vandenys, tik dalis jų, nutekėdavo į Miniją. (Kad ne Minijos vanduo bėgdavo į Bebrungą, tai patvirtina mano daugelio metų upių stebėjimai: abi upės šiose vietose graužiasi gilyn ir ardo tik kairųjį krantą.) Bet jo vaga buvo radusi vakarų link dar minkštesnį sluogsnį ir įsigraužusi giliau ir todėl upių vagos nesusiliejo šioje vietoje, liko tik dauba vandens išgraužta, kuri yra ganėtinai įlinkusi nuo bendro žemės paviršiaus gilyn, ir, galais siekia abiejų upių slėnius, bet ne taip giliai, kaip abiejų upių vagos.

Vandenys, saugoję pilaitę

Jei dabar įsižiūrėsime į kitą daubos skardžio viršūnę, pastebėsime, kad jis yra visur mažai kiek žemesnis už piliakalnį, ir, jei prisiminsime, kad važiuodamas, prieš man tamstą sustabdant, visą laiką važiavai lyguma, pasidarys aišku, kad ši dauba senovėje buvo pilna Bebrungo vandens ir anoje pusėje skardžio viršus — buvęs Bebrungo kairysis krantas. Dabar yra aišku, kad ir dešinysis upės krantas turėjo būti atatinkamame augšty. Jei taip, tai vos pati kalno viršūnė kyšojo iš vandens, ant kurios buvo pilis — sodyba, kuri turėjo sausuma susisiekimą su likusiu pasauliu tik per vakaruose esantį sąsiaurį. Bet, kad priešai pilaitės lengvai nepasiektų, šia sausuma, skersai, buvo iškastas, anas, kurs dabar taip augštai kalne liko, kanalas ir prileistas Bebrungo vandens — dabar jis jungė upės kilpos abu galus — per jį permestas pakeliamas tiltas, seniausiais laikais, žinoma, per jį nieko nebuvo permesta: galėjo per jį susisiekti valtelėmis ar tik pluostu. Suprantama, čia buvo pilaitės silpniausia vieta ir turėjo būti stipriai saugojama.

Visą aplinką apžvelgus, darosi aišku, kad šioje vietoje tikrai nuo žilos senovės turėjo būti pilaitė ir neįveikiama: ją saugojo vandenų platybės.

A. RODIN. Mąstytojas

KNYGA APIE 374 AUTORIUS

Neseniai spaudos lentynose pasirodė veikalas "Catholic Authors, Contemporary Biographical Sketches", parašyta M. Hoehn. Tai antrasis tomas, apimąs 374 autorius. Drauge su pirmuoju tomu dabar bus patiektos trumpos biografijos ir kūrybos charakteristika bei paveikslai 994 naujausių katalikų rašytojų visuose kraštuose.

Veikalo autorius M. Hoehn yra baigęs Fordhamo ir Columbijos universitetus, bibliotekininkas per eilę metų. Šį veikalą ruošė labai rūpestingai, parašė tūkstančius laiškų rinkdamas medžiagą. Pats sudarė 158 autorių biografijas, o kitas padėjo paruošti dar 56 bendradarbiai. Rankraštis sudarė 1,350 puslapių mašinėle, apie 400,000 žodžių. Apima tebegyvenančius ar mirusius po 1930 m. autorius. Prie šio veikalo autorius dirbo ketverius metus, pasinaudodamas net paslaugomis kai kurių amerikiečių tarnavusių kariniuose daliniuose Europoje ir ten užmezgusių ryšį su vietiniais rašytojais.

Pagirtinas autoriaus Hoehn darbštumas: šį veikalą ruošdamas jie keldavosi 4 val. ryto. Buvo sutelkęs 6 perrašinėtojus, kurie dažnai užtrukdavo iki 11 val. nakties.

Veikalas konspektyvinio pobūdžio, savo enciklopedinėmis žiniomis naudingas laikraštininkams, dėstytojams, rašytojams, kitiems kultūrininkas. Nemažai duodama medžiagos apie žinomus rašytojus, kaip H. Daniels-Rops, J. D'Souza, P. Lecomte du Nouy, A. Gemelli, C. de Hueck, D. Hyde, O Kasenkina, P. Maurin, kard. Mindszenty, H. Muckermann, T. Nagai, Gretta Palmer, R. Pattee, L. Rumble (Australijos radijo kalbėtojas), Kurt von Schuschnigg, M. Sullivan, M. A. Trapp, H. C. Zacharias ir daug kitų. Kaip matome, veikalas apima ne vien beletristus, bet gal net daugiau kitus, kurie yra žinomi iš savo knygų ar studijų. Veikalas vertas platesnio dėmesio.

J. Pr.

Moralė ir literatūra

"...Praradus laisvą valią, negali būti moralės; be moralės romanas, kuris... yra žmogaus elgsenos studija, nebetenka prasmės. Net tokio didelio menininko Ernest Hemingway rankose moralinis betikslingumas nevirto daug žadančia tema. Neginčytina, kad jis ištau sojo savo mene tragišką tam tikros žmonių klasės nusivylimą viename iš didžiausių istorijos bandymų, bet tai dar nereiškia, kad menui tie žmonės yra labai svarbūs. Nežiūrint visako, tikėjimas į vertybes pergyveno karą su visais jo baisumais; tos vertybės pergyveno dar baisesnį antrą karą ir jos dar gyvos, nežiūrint nepaprastos grėsmės ir sąmyšio".

(Wagenknecht

Amerikiečių poetas

Amerikiečių poetas Walt Whitman mirė prieš 60 m., bet jo gimimo vieta Long Island, trys mylios į pietus nuo Huntington, turistų gausiai lankoma. Jo namelis, dabar privati nuosavybė, numatoma paversti muzėjum.

Whitman, vienas populiariausių amerikiečių poetų ir vienas didžiausių pasaulio demokratų, buvo gimęs 1819 m. gegužės mėn. 31 d. Kurį laiką buvo spaustuvininku, mokytoju, žurnalistu. Savo himnuose jis apdainuoja kylantį Amerikos žemyną, darbo meilę, savanoriškumą ir bendruomeniškumą, kurie veda į tikrąją demokratiją. Ypatinga meilė jo dinaminėse eilėse skiriama gamtai, gyvenimo pilnačiai.

Jo žinomiausia lyrika "Leaves of Grass (Žolės lapai) parašyta laisvais ritmais, panašiai kaip Novalio "Mimnai nakčiai" ar kaikurių simbolistų poezija. Savo metu dėl tokio eiliavimo Whitman buvo smerkiamas, tačiau jo įtaka simbolizmui neabejotina. Dabar mažiau kritikuojama jo poetinė forma, kiek daugiau prikišama jo panteistiniam pasinešimui, ypač žinomajame "Himne apie save" minėtuose "Žolės lapuose".

Naujas T. Merton veikalas

Jaunas amerikietis rašytojas Tomas Merton šį rudenį pasirodys su nauju veikalu "The Sign of Jonas". Tomas Merton plačiai pagarsėjo, kai jo knyga "The Seven Story Mountain" pasidarė viena iš labiausiai perkamų knygų Amerikoje. Merton yra rašytojas ir dailininkas. Atsivertęs į katalikybę jis įstojo į vieną iš sunkesniųjų—trapistų — vienuolyną. Šis naujasis jo veikalas, tai dienoraštis, vaizduojąs trapistų kasdienį gyvenimą. Knyga pasirodys spalio mėnesį.

Kolektyve, kaip ir paprastai gyvenime, vienetai sukrauna skruzdelynų kalnus; o dauguma tik tūpčioja vietoje, kaip dvi skruzdės su vienu spygliu.

—*J. Gliauda*

DĖMESIO, SAVININKAI!
Už žemiausias kainas kanalizacijos tankų pataisymai, išvalymai, dizinfektavimai ir atkimšimai. Mes einam bet kur.
Šaukite BEverly 8-6171
HAymarket 1-2611

Leiskite mums pastaytti jums naują namą ant jūsų sklypo — pigiai
W. L. GERSDORF
Bendras Kontraktorius
Namų pastatymai arba perdirbimai; galite gauti "blue prints". Apskaičiavimai duodami. Padėsime su financine problema. Šaukite: Northbrook 1081

DĖMESIO SERGANTIEJI!
24 val. gail. seserys patarnauja leidimą turinčiuose namuose. Puiki apylinkė; lovų ir ambulatorijos ligoniams. $15 į mėn.
CHEERY REST NURSING HOME
407 E. Hickory, Streator. Ill.
Ph. 2548

DOC'S TIN SHOP
APŠILDYMŲ EKSPERTAI
Victor aliejaus krosnys
Gazinės krosnys
Stokeriai ir krosnys
Leiskite mums atlikti jūsų gazo įdėjimo darbą
Pardavimai ir aptarnavimai
Nemokami apskaičiavimai — visur
15029 PAGE AVENUE
Harvey 6484
Harvey, Illinois
Jei neatsiliеps šaukite: Harvey 4214-J

Rezervuokite dabar. Atidara iki Spalių mėn. 15 dienos. Spring Hill Motor Court Dells Beauty Spot, 22 akrų žemės apsodintos. 1, 2, ir 3 kambariai vienam namelyje. Pušies medžio kabinos su privačiomis voniomis. Taip pat su pagrindiniu būtu, $1.75 už asmenį ir daugiau. $40.00 į savaitę. Skambinkite, Tel. 6231, arba pasimatykite ar rašykite, George Neuzil, Wisconsin Dells, Wis.

Benson's TIMBERLANE Resort
Winchester, Vilas County, Wisconsin
Kur atostogų svajonės, išsipildo, ateikite ir kur tikras patarnavimas laukia jūsų.
Moderniški „American Plan" nameliai ir vienas didelis „housekeeping" namas. Gardus maistas; puiku žuvauti. Pastatyta ant krantų South Turtle ežero tarp daug akerių „virgin timber" ir pačioj širdyj garsiojoj Wisconsino Headwaters krašte. Geri laiveliai, motorlaiviai ir prieplauka. Vidutiniškas mokestis — rezervuokite dabar. Atdara iki lapkričio 1 d. Mes purškiame reguliariai apsaugojimui nuo uodų ir kitų vabzdžių. Nėra „wood ticks" ant mūsų žemės.
Benson's Timberlane Resort Winchester, Vilas County, Wisc. Tel. MAnitowich 151
Dėl daugiau informacijų ir aprašomos literatūros rašykite arba skambinkite
Gerthrude Doyle 110 S. Dearborn St. Chicago, AN 3-2696

PROGRESS FURNITURE CO.
Chicagos Lietuvių Bendrovės Krautuvė
Teikia mažiausias kainas šiame mieste ant visokių namam reikmenų, nes suglaudę 2-jų krautuvių prekybą Į VIENĄ
SU VIENOS KRAUTUVĖS OPERAVIMO IŠLAIDOM DARO DVIEJŲ KRAUTUVIŲ PREKYBĄ
už daug daug mažesnes kainas
Daugiau kapitalo, daugiau prekių, mažiau rendų, mažiau algų, taksų, šviesos ir kitų išlaidų.
FAKTAS KALBA PATS UŽ SAVE
Chicagos ir apylinkių lietuviai darykite sau ir šiai įstaigai gero suprasdami, kad nėra ir negali būti kitos Lietuvių baldų krautuvės Chicagoje, kuri galėtų sumušti „Progress" kainas. Dėl kiekvieno namam reikmenų pirkimo, visuomet kreipkitės į šią įstaigą.
4181-83 Archer Ave. PROGRESS FURNITURE CO. LAfayette 3-3171
Lengvi išsimokėjimai pritaikomi visiems.

TADO BALČIŪNO
PRECIZIŠKAS LAIKRODŽIŲ TAISYMAS
2156 W. 23rd St. [illegible]
Laikrodžiai [illegible] patikrinami ir atnaujinami. Atstovybės visose Čikagos lietuvių kolonijose. [illegible]

CONRAD'AS — Fotografas
(Lietuvis)
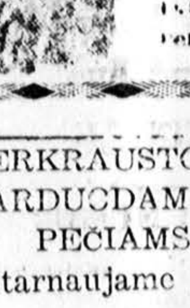
Moderniškai įrengta studija įvairiom šviesos priemonėm. Specialybė — vestuvės. Jaunavedžiams duodama puiki ir brangi dovana. [illegible] ir gražiai atliktas darbas.
[illegible] W. 63rd STREET
Tel. ENg 4-5883 ir ENg 4-5840

PERKRAUSTOME BALDUS
PARDUODAME ANGLIS IR PEČIAMS ALIEJŲ
Patarnaujame gerai ir pigiai
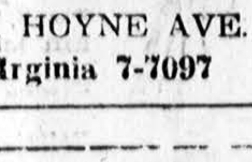
STASYS FABIJONAS
2146 SO. HOYNE AVE.
Tel. VIrginia 7-7097

ALBINAS BENIULIS
ATLIEKA PERKRAUSTYMUS
ir įvairių daiktų pervežimus
Taip pat persiunčiame į užsienį pakietėlius įvairaus maisto.
Kreiptis:
2554 SO. HALSTED STREET
Tel. DAnube 6-3245

Gaukit du gerus uždarbius kasmet
Užtikrinkit taupymui apsaugą
Turėkit pinigų kai reikia
Pradėkit su $1 • Pridėkit kiek norite, kada norite
UNIVERSAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
1800 SO. HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS
Telefonas: HAymarket 1-2028
Valandos: Pirmadieniais, antradieniais ir penktadieniais nuo 9 ryto iki 4 valandai vakaro. Ketvirtadieniais nuo 9 ryto iki 8 val. vakaro. Trečiadieniais uždaryta. Šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 3 val. p. p.

SIUVAMŲ MAŠINŲ KRAUTUVĖ
ARCHER SEWING CENTER
4170 SOUTH ARCHER AVENUE, CHICAGO 32, ILL.
Tel. BISHOP 7-1045
parduoda, taiso bei keičia visų rūšių SIUVAMAS MAŠINAS ir RAŠOMĄSIAS MAŠINĖLES. Didelis pasirinkimas senų ir naujų. Paimam ir pristatom. Vykstame į provinciją iki 100 mylių už Chicagos demonstravimui. Geros išsimokėjimo sąlygos — tik 10% įmokant. Skambinkite BIshop 7-1045 arba atsilankykite asmeniškai.

Amerika pradėjo karą prieš . . . sraiges

DR. V. LITAS, Vokietija

Bandymai, kuriuos dabar Amerikos gamtininkai atlieka Pacifiko Marijanų salyne, labai reikšmingi ir įdomūs ūkiniu ir biologiniu požiūriu, todėl kiekvienas žmogus, susipažindamas su šitais bandymais, turės daug naudos. Šitie bandymai apima kovą su labai pavojingais parazitais — milžiniškomis sraigėmis, kurių vardas Achantina fulica. Reikalas nėra paprastas: šitos afrikoniškos kilmės sraigės dabar užviešpatavo beveik visas Pacifiko salas ir sudaro rimtą grėsmę pačiai Amerikai. Kiekvienais metais sraigės padaro nuostolių, kurie vertinami milionais dolerių. Šitoms sraigėms duotas "Galioto" vardas, nes vidutinis jų ilgumas 25-30 cm. Sveria daugiau kaip pusę svaro.

Metai kalėjimo už sraigę

Amerikos Kongresui patiektas įstatymo projektas, kuriuo kiekvienas asmuo, kuris slaptai Amerikoje apgyvendins nors vieną galiotą baudžiamas vieneriais metais kalėjimo ir 500 dol. pinigine bauda. Galiotų Amerika daugiau bijo kaip komunistų. Šitos sraigės turi milžinišką apetitą, todėl trumpu laiku jos pajėgia sunaikinti bet kokią augmeniją. Nepaprastas dauginimosi greitis užtikrina išsiplėtimą — pavienė sraigė, kaip hermafroditinis padaras (abieju lyčiu organai tame pačiame individe), per kiekvienus du mėnesius padeda 300 kiaušinių, kurie per keletą dienų pavirsta jaunikliais. Maisto daugiausia jieško naktimis, todėl sunku juos sugauti. Prieš klimato įtaką galiotai labai atsparūs: sausrų metu jos užsidaro savo namelyje ir pradeda vasaros miegą. Išnaikinimas labai sunkus.

Po šimtmečius trukusios kelionės iš Afrikos per Rytų Aziją ir Pacifiko salas galiotai jau pasiekė Kaliforniją prie San Pedro. Galiotai pasiekė Kaliforniją su senais Amerikos šarvuočiais, kurie buvo atvežami iš karo lauko Pacifiko vandenyne. Atkeliavo jie su purvu, kuris buvo prilipęs prie senų tankų. Dabar šitie galiotai sudaro rimtą grėsmę Amerikos augmenijai. 1949 metais su sraigėmis pradėtas rimtas karas.

Prieš sraiges lig šiol bandyta nuodai, liepsnosvaidžiai, karštas garas ir vyanito dujos. Bet pasiekta tik laikinos reikšmės laimėjimų. Užtenka, kad išlieka keletas sraigių, ir per trumpą laiką vėl prisiveisia tūkstančiai galiotų. Buvo tikimasi pirmykštėje jų tevynėje rasti natūralų joms priešą. Tam tikslui buvo siunčiamas biologas dr. Francis Williams su keliais bendradarbiais į Afriką.

Šitie Amerikos gamtininkai, daug mėnesių vaikščiojo po Keniją, Tanganjiką ir Sansibarą, kol jiems Mombaso miškuose pasisekė surasti tų milžiniškų sraigių, vadinamų galiotais, mirtiną priešą — mažą, permatomo kūno, oranžinės spalvos sraigę, kuri pavadinta "Gonaxis kibweziensis". Bet Amerikos gamtininkai joms dave "Dovydo" vardą. Pagrindinis dalykas, kad dovydai minta galiotų mėsa. Sraigės dovydai yra nepasotinami mėsaėdžiai. Užuodusios galiotą — milžinišką sraigę, jos tuoj prišliaužia ir pradeda ėsti gyvą kuną. Milžiniški galiotai prieš mažą dovydą yra visiškai bejėgiai. Mažosios sraigės didžiąją tobulai suėda — lieka tik tuščia kriauklė. Ten, kur įsigali mažosios sraigės, galiotai tuoj dingsta. Amerikos gamtininkai rado ištisą masę šitų tuščių, kriauklių Afrikos miškuose. Taip galiotas prieš dovydą turi trauktis.

Mažųjų sraigių medžioklė atliekama tik lietaus periode. Sausrų metu jos susitraukia ir pasislepia žemėje vasaros miegui. Pirmoji medžioklė nebuvo sėkminga — pagauta tik keletas mažųjų sraigių. Bet Amerikos gamtininkai pasikvietė vietinius gyventojus, kurie mažųjų sraigių prigaudė keletą šimtų.

Dabar gamtininkai susidūrė su nauja problema: kaip turi būti šitie gyvuliukai supakuoti transportui. Po didelių pastangų jie surado būdą: mažosios sraigės užmigdomos, visų pirmiausia ištraukiant iš jų dalį drėgmės. O ištraukimas drėgmės irgi nėra paprastas: sraigėms leidžiama vaikščioti po sugeriamą popierių, nuolatos pučiant ventiliatoriams.

Visų pirmiausia šitos mažosios sraigės apgyvendinamos Marijanų salose, kur jos pradeda aklimatizuotis. Iš Afrikos jos gabenamos lėktuvais. Marijanų salose jos pradėjo karą su galiotais. Jei mažosios sraigės Pacifiko salose greitai išsiplės, ir prisitaikys prie klimato, tai galiotų gyvenimas bus neįmanomas, tuo būdu karas prieš didžiąsias sraiges, kurios sudaro rimtą grėsmę Amerikos ūkiui, bus laimėtas.

Gogolis mirė prieš 100 metų

Šio didžiojo ukrainiečių rašytojo ir rusų prozos pradininko žymiausieji veikalai buvo savo metu išversti ir į lietuvių kalbą. Kas "nemirė juokais" skaitydami jo "Mirusias Sielas"? Ne mažiau svarbus istorinis kazokų gyvenimo romanas "Taras Bulba". Taipgi rusų visuomenę kritikuojančios "Petrapilio Novelės" (jų svarbiausia išversta buvo "Apsiaustas") ir komedija "Revizorius" (kur vaizduojamas rusų provincijos valdininkų dvasinis ribotumas ir korupcija, papirkimai ir kitos ydos, panašiai, kaip mūsų Vinco Kudirkos satyrose).

Būdinga, kad Gogolis, pradėjęs kritikuoti rusų visuomenę, užsitraukė liberalų nemalonę ir išvyko į Romą, kuri jam tapo antrąja tėvyne. Čia būdamas, 1842 metais Gogolis ir parašė pirmąją dalį "Mirusiųjų Sielų". Antroji dalis buvo religiškai mistiška, ir autorius ją sudeginęs grįžęs iš Italijos (garsusis Gogolio posakis: "juokas pro ašaras", tačiau religinėj srityj jumoro nebegalėjo pakęsti ir veikalą sunaikino). Po to po 9 dienų Gogolis mirė.

Klaidingai manoma, kad Gogolis yra rusų realizmo tėvas. Jo kūryboj daugiau romantinių ir groteskinių bruožų, be to, jumoras eina ranka rankon su melancholija.

BUSINESS SERVICES

Dirbančios motinos atveskite savo vaikučius į
ROBERTS DAY CARE NURSERY
4019 So. State
Maistingas valgis; prieinama kaina; pačmimo patarnavimas. Dėl informacijų šaukite:
LIvingston 8-1964

Dėmesio nuosavybių savininkams! Šaukite mus pasitarimui. „Tuckpointing" pataisome kaminus, geras pataisymas už žemą kainą. Mieste arba priemiesty.
BAyport 1-4350

VESTUVINĖS NUOTRAUKOS —
Aukštos Rūšies Fotografijos
MŪSŲ SPECIALYBĖ
Precin Photo Studio, Inc.
Edvardas J. Ulis, sav.
4068 Archer Ave.
Tel. VIrginia 7-2481

Chicagos lietuviai, sako, džiaugiasi lietuviškos gamybos alum. Reikės man keltis iš New Yorko į Chicagą... Biržietis

PERSKAITĘ "DRAUGĄ" DUOKITE KITIEMS.

PARDAVIMUI
Western Auto Exchange
Autorizuotas dyleris, kurį kiekvienas, kuris žada pirkti automobilį, turėtų žinoti.
Mes turime virš 100 įvairiausių patikrintų ir garantuotų automobilių.
Tremtinys lietuvis pardavėjas suteiks Jums sąžiningiausią ir mandaugiausią patarnavimą.
Atsarga gėdos nedaro.
Prieš perkant automobilį, nepamirškite užeiti ar telefonuokite.
MR. A. SLUTAS
Western Auto Exchange
6400 So. Western Ave.
REpublic 7-6400

GEO. & MA PETRIAK
nori pranešti, kad vėl jie daro biznį savo
WOODLAWN TAVERNOJ
Išvengkite karšto oro dienomis ir naktimis. 2½ mylios į rytus nuo Cary. Geras maistas ir gėrimai. Visi kviečiami.
Cary 6071

Atdara iki spalio 10-tos — Wisconsin Dells, Wis. Leute's Artist Glen Resort: "Atostogininkų pasirenkama vieta". Ši populiari "American Plan" vieta siūlo jums geriausias atostogas Wisconsin Dells. Medaus mėnesio lankytojų mėgiama. Privatiškas lauke, apšild. maudymosi baseina; pasilinksminimo salė — Nemokamai "Bowling Alley", vedinamas valgomasis kamb. Tenisas — "Shuffleboard" — "Golf" — laiveliais pasivažinėjimas — didelė, graži apylinkė. $6.50 - $7.50 asmeniui. Visi patogumai su privatiškom voniom. Rezervuokite anksti. Rašykite prašydami knygeles B ir kainų sąraša.

LOUISE'S BEAUTY SHOP
Helene Curtis
Mašina - Be-mašinos - Šalti pusmetiniai $5.00 ir augš.
Atdara kiekvieną vakarą pagal susitarimą išskyrus ketvirtad.
617 W. 38th — Gary, Indiana
Tel. Gary 4-8574

DĖMESIO, savininkai! Gaukite mūsų kainas! Mes atliekame namų pamatų pakėlimą cementinį arba mūrinį darbą, visokių rūšių mūrininkystę. Nemokami apskaičiavimai, mieste arba priemiestyje.
VIKING CONSTRUCTION CO.
ABerdeen 4-4915

DĖMESIO SAVININKAI!
Šaukite mus apskaičiavimams
L & L CONSTRUCTION
Visokiems cemantiniams darbams
Garažų grindys, rūsiai, įvažiavimai, šaligatviai. Prieinamos kainos.
LES HLATOVICH
Blue Island 4048

CARPENTERS
Garage & Excavating Service
Oficiali Valstybės Trokų Patikrinimo Stotis
- Towing
- Pataisymai visų išdirbysčių
- Rūsiai iškasami
- Juoda žemė

MAjestic 3-1492
2001 Grand Ave.
WAUKEGAN, Ill.

Vasarinės kainos NUMUSTOS!

Jūsų pasirinkimui puikiausios prekės, kurias galite gauti! Tiktai keletą kainų
VYRAMS
Kostiumai nuo $19.50
Kelnės nuo $3.95
Sportiški žaketai nuo $4.95
Sportiški ir išeiginiai marškiniai nuo $1.95
Skrybėlės nuo $4.95
MOTERIMS
Paltai — vilnoniai nuo $5.00
Kostiumai nuo $7.88
Suknelės nuo $3.88
Puikiausi vyrams reikmenys bei moterų apatiniai rūbai už žemų žemiausias kainas.
CHALLENGER CLOTHING CO.
6858 S. Ashland Ave.
Kampas 69th St. GRovehill 6-1831
Atdara pirm. ir ketv. vak. iki 9 v.v.

Dėmesio nuosavybių savininkams. Leiskite mums duoti jūsų gazo leidimui eigą. Mes įvedame gazo — alie jaus arba anglies pečius. Pataisome visas dalis. Pilnas metalo plokščių darbas. Nemokami apskaičiavimai. Žemos kainos.
WRIGHT SHEET METAL
613 E. 7th Ave. Gary Ind.
Gary 3-2192

DĖMESIO SAVININKAI!
Gaukite mūsų kainas pirma ant visų pertaisymų! Palėpių ir rūsių butai; garažai — verandos ir miegam.
Nemokami apskaičiavimai visur.
ATlantic 5-1248

DĖMESIO ATOSTOGAUJANTIEMS!
Rezervuokite vietas dabar! Atdara iki lapkričio mėnesio. 4 asmenim $40.00 savaitei, 6 asmenim $60.00 savaitei. Rašykite, telefonuokite arba atvykite į Island View Lodge. 45 skyriai-pilnai moderniški. Viena iš didžiausių ir seniausių Upper Peninsuloje. Ant U. S. 2-kelio, į šiaurę iki Soo. R. L. Van Cott, St. Ignace, Michigan. Tel. 133.

J. A. CONSTRUCTION CO.

- Namai statomi pagal užsakymą
- Industrijom Komerciniai Perstatymai
- Mūriniai Cementiniai Medžio darbai Mūrininkystė
- Pastogėse ir rūsiuose butai

Nemokami apskaičiavimai
Vykstam bet kur
Tel. CRETE 7291
SKyline 4-7873
328 Exchange St., Crete, Ill.
Tony Augustino, sav.

DĖMESIO NUOSAVYBIŲ SAVININKAMS
Pinigai lieti nereikia
Duokit mums perdirbti jūsų apšildymą. Pakeisti tuos tarpus užimančius senais radiatoriais į naujus modernius "radiant Baseboards". Permainys jūsų katilus į kuro taupančius auto. užsidegančius. Mes pertaisom visų rūšių virintuvus, "burners ir controls". Leiskit mums pakeisti jūsų gazo įtaisymus. Prie žemiausios kainos-nemokamai apskaičiavimai 36 mėnesiams išsimokėti. Skambinkite ar siųskit paštu,
Lincoln Heating Company
2233 Lawrence Avenue
Chicago 25, Illinois

Aš esu susidomėjas: Gazu — Aliejum — Anglim — Karštu vandeniu — Garu — Aš norėčiau nemokamą apskaičiavimą.

Prašau atsiųsti inžinėriui.
Pavardė .....
Adresas .....
Telefonas .....

LINCOLN HEATING
2233 Lawrence Ave. Chicago 25, Ill.
RAvenswood 8-5968

Mes pristatome bet kur
Pirkite visiems tikslams
READY MIX CONCRETE
(gatavas sumaišytas cementas)
Pagamintas Glen Parke!
SANDERS
READY MIX CONCRETE
Virš 30 m. patyrimo
4921 Madison, Gary, Ind.
Tel. Gary 4-2873

DĖMESIO, ŠEIMININKĖS IR "FREEZER" SAVININKAI!
Užsisakykite dabar vasarai!
Skanūs kukuruzai ir maslionkom maitinti viščiukai, užauginti ant grindų. Pristatysime Waukegan ir North Chicago apylinkėj.
Tel. Antioch 92-M

DĖMESIO, savininkai! Gaukite mūsų kainas pirma dėl naujų stogų arba pataisymų. Specializuojamės į žvyrą arba asfaltą. Mes važiuojame bet kur mieste arba priemiesčiuose iki 50 mylių. Sąlygos pagal susitarimą. Vertingas darbas. Rainbow Roofing Co. Virš 35 m. įsteigta. BRunswick 8-7962 arba EVerglade 4-1921.

STANTON'S MOTEL

2 blokai į šiaurę nuo Hy. 16. Rami rezidencijų apylinkė. 15 vienetų. Privačios vonios. "For People Who Care". Rašykite - Ed Stanton, 931 N. Capital St., Wisconsin Dells, Wisconsin. Atdara iki lapkr. 15 d. AAA Approved Tel. 7361

BOWLERS
Dabar yra laikas paruošti tvarkraštį Rug sėjui. Jūsų specialiai bowling grupei. Pasitarkite su mumis apie pageidaujamas datas ir laiką. Mes maloniai sutinkame pasikalbėti kaslink susitvarkymo lygų ir specialiom "bowling" grupėm šiokiadieniais ir šeštad. popiet. Mes turime 203 pageidaujamas vietas šiokiadienių vakarų tvarkraštyje. Profesionali "pin spotters" visokioms progoms. TEMPLE ALLEYS Home of 1952 — 17th Annual Mens and 1953 — 15th Annual Women's West Suburben Tournaments. 921 Curtiss Downers Grove, Illinois. Tel. Downers Grove 1760 (jei neatsiliepia — LA Grange 4632.

CHINCHILAI
Geriausios veislės, išauginti privatiško savininko; laikomi aukšč ausios rūšies. Ateikite arba rašykite:
ROSS FOREMAN
8629 S. Cregier Ave.
REGENT 4-3813

Dėmesio, biznieriai ir pirkėjai
Imperial Parking Service skelbia saugų auto pastatymo patarnavimą. Mes pastatom jūsų auto, jūs galite eiti pasipirkti, į teatrą ar konvenciją. Praneškite ir mes paduosime jūsų auto jums. Visi vyrai uniformuoti. Pilnas aptarnavimo darbas $1.00 per dieną. Madison ir Wabash Ave. 1237 S. State St. WAbash 2-1843.

DĖMESIO, SAVININKAI!
CEMENTO DARBAS
VISOKIŲ RŪŠIŲ
Cementiniai kvadratiniai gabalai, pamatai, namų pakėlimas, garažai, šaligatviai, rūsiai ir plytų darbas. — Nemokami apskaičiavimai.
PETER AMERIO
RADCLIFFE 3-6017

COMPLIMENTS
GLAB-WILBERT VAULT CO.
1920 W. 41st AVENUE
GARY, IND.

DĖMESIO, savininkai! Pirmiausiai gaukite mūsų kainas ant visų pertaisymų ir remonto darbų. Mes statome ir taisome beveik viską iš medžio, "block" arba cemento. Rekomendacijos gaunamos, einame visur, nei vienas darbas nėra permažas. Dewey Kirkham, šaukite — Downers Grove 3042.

DĖMESIO SAVININKAI!
Gaukite mūsų kainas pirma
GUTTERS — DOWNSPOUTS
Dažymai ir taisymai
Stogų dengimas — Kaminų pataisymai
STRONG ROOFING CO.
Visuomet esame pasirengę dėl jūsų patarnavimo. Nemokami apskaičiavimai
Šaukite: YArds 7-0355
Nemokami apskaičiavimai

DĖMESIO, atostogininkai! Padarykite rezervacijas dabar vasarai. 2 į kamb. $35.00 sav.; žemos kainos vaikams. Gražūs kamb., visoki sportai. Bob O'Link Manor; įskaitant laivelį. Rašykite dėl smulkmenų, Bob O' Link, Post Lake, Elcho, Wis.

Mes taisome visų firmų siuvamas mašinas. Kiekvienas darbas garantuotas. Išnuomojamos mašinos. Mes pertaisysime į elektrinę jūsų kojinę mašiną. Prašykite mūsų nemokamai jums apskaičiuoti. Didžiausias pasirinkimas vartotų Singer mašinų
SINGER SEWING MACHINE CO.
4222½ ARCHER AVE.

DĖMESIO SAVININKAI!
Leiskite mums tvarkyti jūsų gazo leidimus dėl instalacijos arba pakeitimo.
CUBA ELECTRIC SHOP
Barrington 392
Dėl pilno aliejaus krosnių šaldytuvų ir elektros patarnavimo kreipkitės pas
TV SALES and SERVICE
209 North Hough Street
Barrington

Dėmesio nuosavybių savininkai! Leiskit mums jūsų gazą permianyti dabar.
A. & K. HEATING SHEET METAL
West Chicago 1587 arba 162 J.
Nemokami apskaičiavimai. Pilnas šildymo įtaisymas ir pamainymas. Aliejum gazu arba anglim šildomas. Metalo plokštelių darbas Tekinimo, Flashing ir pataisymo darbas.
302 Sycamore St. West Chicago

Vengkite valgių gaminimą karštame
O P E
E. J. & E. RESTAURANT
2202 Chicago Road
CHICAGO HEIGHTS, Ill.

- Namie gaminti valgiai
- Vidurdienio vieštienos pie-
- Steikai ir užkandžiai tūs.

Atvykite kartu su savo draugais. Galima užsisakyti valgomąjį kambarį bankietams ir privatiems pobūviams
Atdaras 24 val. kasdien
Dabartinė savininkė ir operuotoja,
LOUISE MULLIGAN

PELNYKITE DIDELIUS PINIGUS
pašvęsdami ½ valandos į dieną
AUGINKITE CHINCHILLAS

PIETŲ AMERIKOS CHINCHILLAS
Jūsų ateičiai
Geriausios kokybės veislės
6 iki 7 savaičių senumo
$500.00 už porą
Kiti nuo $1,000 iki $1,200 porai
Mes išlaikysime juos už nebrangią mėnesinę kainą
RUDY JOHNSON
CHINCHILLA RANCH
39th Ave. and 53rd St.
Kenosha, Wisc. Tel. Kenosha 2-9276
Kiekvieną dieną ir sekmadieniais

PIRKITE APSAUGOS BONUS!

Dėmesio, T. V. aparatų savininkai!
BERNIE'S TELEVISION
SALES & SERVICE
& 1952 Admiral ir G. E's
13177 S. Western Avenue
"Pakalnėje"
BLUE ISLAND 5202
Bernardt (Bill) Witt

Dėmesio Šeimininkės! "All" Detergent No. 50 — $11.45. "Tex" vandens minkštintojas No. 10 — $2.29. Mes pristatome ideališka dėl automatiškos plovimo mašinos. Užsisakykite šiandien. Palisade 5-0459.

Dėmesio Savininkai!
NORWOOD TUCKPOINTERS
Tuckpointing — plytų pataisymai
Kaminai perstatomi ir pataisomi
Garais išvaloma ir dažiovinama
Langai apkamšomi — dailydystė
Rezidenciniai ir komercaliniai darbai
Visi darbai garantuoti — pilnai apdrausta. ENglewood 4-4378

Dėmesio atostogaujantiems! Padarykite užsisakymus dabar, atdara iki lapkričio 15 d.
WOLF RIDGE COTTAGES
ant garsios Wolf upės ir Patridge ežero. „Housekeeping" nameliai pilnai įrengti. Įskaitant laivelius $30 iki $50 per savaitę. Žuvys: Northerns, Walleyes, Bass, Catfish, Perch.
Fremont, Wis., Ph. 3162

ARTHRITIS KANKINIAI!
Aš kentėjau nuo Arthritis dešimt metų ir vis čjau blogyn; aš negalėjau vaikščioti ir net negalėjau pakelti rankos. Aš pavartojau Bra'zil tris mėnesius, bet man nereikėjo jų vartoti jau per tris metus ir aš jaučiuosi kuo puikiausiai. Kaip liūdytojas aš jums galiu padėti šioj apylinkėj pagal šį pavadinimą Brazil Distributors.
George J. Freden
Apsirūpinkite vienam mėn. siųsdami $5.10 (taksai įskaityti):
BRA'ZIL DISTRIBUTORS
5800 S. Madison St.
HINSDALE, ILLINOIS

DĖL C. O. D. pirkinio šaukite HInsdale 349. Jei jūs vartosite palengvinimą pagal nurodymus pusę mėn. ir jūs nesijausite geriau, atsiųskite krosnys įtaisomos — "Gutters" ir "downspouts" — Dūmtraukiai — visokių rūšių sinkos. Metaliniai dėniai ar metaliniai stogai. Nemokami apskaičiavimai — Mieste ir priemiesčiuose. 367 E. 116th St. PUllman 5-6533

5,000 GAL. DAŽŲ
Tiktai 50c iki $2.50 už gal. 5-kiose gal. Čia yra proga pirkti dažus sutaupant daug atliekant dažymo darbus kuriuos taip ilgai vis atidėliojote. Sieteliams dažai — Tvoroms dažai — Verandoms dažai — "Trelis" dažai. Garantuojame kad būsite patenkinti. Chromatic Paint Co. 9100 South Park Ave. RAdcliffe 3-1820

DĖMESIO atostogininkai! Rezervuokite vietas anksti už mūsų žemas kainas. Coles Resort — geras žuvavimas. Moderniški kamb. ir nameliai ant Channel Lake, 50 mylių nuo Chicagos. Busas atveža prie pat durų. Rašykite arba šaukite: Antioch 34, Mrs. Harry Cole Antioch, Illinois.

Dėmesio nuosavybių savininkai! Dėl visų jūsų apšildymo reikalų kreipkites į KEATING HEATING. Kaminų vamzdžiai gazo šildimui. Švarus plienas, 25 pėdų, visas su "trap", $46.50. Taip pat gazo permainymas ir pilnas metalo plokštelių patalpinimas. Dėl laisvo pasitarimo šaukite
CApitol 7-1071 1640 N. Kildare

DĖMESIO, VAIRUOTOJAI
"BODY" IR "FENDER" DARBAS
Dažymas, radiatoriaus pataisymas
LINDEMANN BODY SHOP
Žemiausios kainos
Lloyd Lindemann
812 Tenth St., Waukegan
ONT. 5604

Dėmesio savininkai! Šaukite mus dėl nemokamų apskaičiavimų V. Macile. Metalinių plokščių kontraktorius (sheet metal) Rynų, nubėgimų, bendrų plokščių metalų. Prieinama. Unijos krautuvė. Mes važiuojame bent kur.
LIncoln 9-0055

Dėmesio Savininkai ir Ūkininkai!
Pirkite tiesiai iš gamintojų pagal jų žymiai žemesnes kainas

Geriausi Dažai
Namui ir kluonams Dažai;
Paint Supplies Retail Dept.
Už Galioną
Namo dažai $3.95
(Iš lauko pusės — balti)
Satin Flat (Plaunami) $3.35
Shingle Stains (Cedar) $3.85
Nėra pridedamos kainos dėl dažų pagal užsakymą.
KRONCKE & COLBY
PAINT FACTORY
P. O. Box 608 Rte. 134
ROUND LAKE PARK, ILLINOIS
Šaukite R. L. 6-4598
Antradieniais ir penktadieniais iki 9 val.

THE OAKLANDS HOTEL and RESORT
- Valgomajam — pietūs, užkandžiai, sumuštiniai.
- Viešbuty — dieninės ir savaitinės kainos.
- $1.00 už automobilį per dieną, parkinimas piknikautojams
- Dėl maudymosi — švarus vanduo ir papludmys.
- Dėl žuvavimo — sekmingai gaudoma "pan" žuvis.
- Cocktail Lounge — tiktai maloni vieta dėl pasilinksminimo.
- Tiktai val. su puse važiavimas — nuo route 12 prie Genoa City, Wis., and skaidraus, švaraus ežero Powers.

THE OAKLANDS HOTEL and RESORT
Powers Lake - Genoa City, Wisc.
Šaukite: Genoa City 4913

Turintėji "Gas permits" šaukite Klomp's Sheet Metal and Furnace Works. Perremontavimai į gazu-apšildymą už žemiausias kainas. "Exhaust" ventiliatoriai — "Canopy" darbai — Stoglangiai. Visokių firmų cenzinės krosnys įtaisomos — "Gutters" ir "downspouts" — Dūmtraukiai — visokių rūšių sinkos. Metaliniai dėniai ar metaliniai stogai. Nemokami apskaičiavimai — Mieste ir priemiesčiuose. 367 E. 116th St. PUllman 5-6533

Dėmesio savininkai. Gaukite mūsų kainas pirma ant visokių apšildymų sistemų, kanalizacijos įrankių. Dideli sutaupymai. Kaip nauji katilai, krosnys, radiatoriai, "fittings", vamzdžiai, sinkos, vonios.
ADMIRAL PLUMBING and HEATING SUPPLY CO.
2329 Elston ARmitage 6-7070

The RURALITE

Viena Mylia į Pietus nuo Antioch, Ill.
Dining Room and Cocktail Lounge
MŪSŲ SPECIALYBĖ
Sunday Dinners
ŽUVIS ir JŪROS MAISTAS
Mes aptarnaujame pobuvius, vestuves ir bankietus.
Aprūpiname 125 iki 150 asmenų.
Atdara 7 dienas į savaitę 12 v. v. iki 12 v. r.
Tel. Antioch 733

A New DRIVEWAY
- BREEZEWAY
- ŠALIGATVIAI
- GARAŽŲ GRINDYS

DĖMESIO SAVININKAI!
40c — 50c Kvadratinę Pėdą
"D U N - R I T E" Cement Contractor
Geros rūšies darbas atliekamas tuoj pat
28 Metai Patyrimo
Šaukite DOWNERS GROVE 1358-R-X
Nemokami apskaičiavimai kasdien ir sekmad.

ATKINS ICE CREAM COMPANY
ICE CREAM MFGRS.
FROZEN SPECIALTIES
457 Washington Phone: Gary 2-6569 Gary, Ind.

J. B. ZOLLO CLOTHIERS FOR THE ENTIRE FAMILY
Mes aprengsime jūsų vyrą, žmoną ar vaiką nuo galvos iki kojų.
SPECIALIAI VASARAI
Moterų vėliausios '52 m. mados suknelės, plaunamų medžiagų
Visų spalvų. Dydžiai 14½ iki 26½; 38 iki 56 $8.95 ir augš.
Suknelės nuotakų motinoms $14.95
Megstiniai Californijos fasono sportiniai marškiniai .. $2.95
Kelnės $6.95
Pirkite pagal mūsų lengvo kredito planą

4215 West Madison Street
Atdara pirmad. ir ketvirtad. vakarais

MARTY STACK
New Proprietor of Fossland-Standard Gas Station
U. S. HIGHWAY No. 41 — ILL.-WIS. STATE LINE
RESTORANAS — TAP, ONE STOP APTARNAVIMAS
PHONE ANTIOCH 168-M-1 Niekad neuždara
GAS TOWING

LINKSMIAU

Tarp protestantų dvasininkų

Ramų vakarą mažo miestelio gatvėje episkopalų bažnyčios dvasininkas sutinka evangelikų dvasininką ir užkalbina:

— Kaip jums sekasi naujosios bažnyčios statyba? Ar jūsų parapiečiai gerai remia jūsų darbą pinigais?

— Ačiū, viskas neblogai. O gal ir tamsta galėtum paremti mūsų naujosios bažnyčios statybą? — klausia evangelikas.

— Aš nebūčiau prieš parėmimą. Bet mano vyskupas labai užpyktų, — atsako episkopalas.

Sekantį rytą evangelikų dvasininkas gauna laišką ir čekį $100 nuo episkopalų dvasininko. Laiške jis skaito:

"Jūsų bažnyčios statybos paremti aš negaliu. Mano auką naudokite jūsų senosios bažnyčios nugriovimui. Tą darbą aš jau galiu paremti..."

Šeima be vaikų

"Išnuomojamas butas šeimai be vaikų", — stovi lange skelbimas.

Po kurio laiko buto šeimininkė girdi nedrąsų beldimą į duris. Atidariusi jas, ji mato apie 5 metų berniuką, o už jo jauną porą. Berniukas, sukdamas rankoje kepurę, oriai sako:

— Ponia, mes matėme jūsų lange skelbimą... Mes norime tą butą nuomoti...

— Aš neturiu jokiu vaikų, — sako berniukas atsikvėpęs, — tik savo senus tėvus. Jie yra čia su manim...

Jie gavo tą butą.

Žydai ir kareivis

Krautuvininkas Icikas sutinka miestelio gatvėje karį Joną ir užmezga kalbą:

— Niu, tai kaip einasi fronte?

— Gerai, — atsako Jonas.

— Ar reikia muštis? — klausia vėl.

— Taip, reikia.

— Ar šaudotės ir naktį? — baimingai klausia Icikas.

— Priseina šaudytis ir naktį, — atsako Jonas.

— Ui, tai baisu! Kaip jie gali šaudyti naktį, jeigu nieko nemato. Gali dar į akį pataikyti..., — išsigąsta Icikas.

Pigus daktaras

Seną daktarą, kuris niekad neatsisakydavo vykti pas ligonį, nežiūrint ar tas vargšas ar turtingas, vidurnaktį kažkas kviečia telefonu vykti pas ligonį. Daktaras labai nuvargęs. Momentą pagalvojęs, jis klausia:

— Ar turite kuo užmokėti?

—Taip, turime, — atsakymas.

— Tai šaukite kitą, jauną daktarą. Aš esu per senas vidurnaktį vykti pas ligonį, kuris gali užmokėti...

Du draugai

Susitiko du draugai.

— Gerai, kad aš tave sutikau. Ar tu negalėtum man grąžinti tuos 50 dol., kuriuos tau paskolinau?

— Kada tu man paskolinai?

— Negaliu tikrai pasakyti, bet prieš kokią savaitę kada tu buvai girtas.

— Tiesa, dabar pamenu, bet aš tau juos grąžinau.

— Kada?

— Prieš keleta dienų, kada tu buvai girtas.

Lietsargis

Londone, viename klube buvo porteris, kuris priimdavo ir išduodavo lietsargius, kepures ir lazdas be numerių ir niekad neapsirikdavo. Vieną dieną vienam ponui atidavė jam priklausančius daiktus.

— Šitas lietsargis ne mano,— pasakė ponas.

— Tai gali būti, bet jis yra tas pats, kurį jus į klubą atsinešete.

Nenori žento be laikrodžio

Traukinys iš Marijampolės į Alytų. Vagone sėdi du vyrai: vienas jaunas, kitas vyresnio amžiaus. Jaunasis kelis kartus mėgina klausti vyresnįjį apie laiką, bet tas tyli. Pagaliau, jaunasis neiškentęs ir sako:

— Visgi tamsta galėtum man pasakyti, kiek dabar yra laiko...

— Šešios valandos vakaro, — bumtelia vyresnysis ir nutyla.

— Kodėl tamsta nenori su manim kalbėti? — sako jaunasis. — Iš kalbos aš suprantu, kad tamsta esi žydas. Aš taip pat žydas...

— Matai tamsta, — nekantriai pertraukia vyresnysis, — aš nenoriu turėti jokios pažinties su tamsta. Alytus yra paskutinė stotis. Ten tamsta man pasakysi, kad neturi jokių pažįstamų. Aš, būdamas žydas, turėsiu tamstą pakviesti nakvynėn. Aš turiu jauną dukterį. Judu susipažinsite ir ji įsimylės tamstą. Tamsta paprašysi jos rankos... Man nereikia tokio žento, kuris savo laikrodžio neturi...

Dėlko vaistai nepadeda

— Daktare, tie vaistai, kuriuos aną kartą man prirašėte pasitrynimui nuo skausmų nugaroje, nieko nepadėjo, — sako liūdnai ligonis.

— Kaip tai, — klausia daktaras. — O kaip juos vartojai?

— Vaistus tai išgėriau, o bonką pasitryniau, bet nepagelbėjo...

Restorane

Svečias: — Aš negaliu šios sriubos valgyti.

Kelneris: — Aš pašauksiu šeimininką.

Atėjus šeimininkui svečias sako: Aš negaliu tos sriubos valgyti.

Šeimininkas: — Aš labai atsiprašau, bet aš pašauksiu virėją.

Atėjus virėjui svečias pakartoja tą patį: — Aš negaliu valgyti šitos sriubos.

Virėjas: — Kodėl?

Svečias: — Aš neturiu šaukšto.

Kitas vyras

— Julė nenori už tavęs tekėti?

— Mat mūsų tarpe yra kitas vyras.

— Nejaugi? Kasgi?

— Jos tėvas.

Praktiška

Motina dukteriai: — Kaip tu gali jauna būdama už tokio senio tekėti? Nejaugi tu nori savo visą gyvenimą su juo surišti?

— O ne, mama, tik jo likusias dienas.

Vis moterys...

— Nežinai, miela Onute, kur aš padėjau savo akinius?

— Ne, miela vyreli.

— Tai dabar galima matyti kokios užuomaršos yra moterys.

Pažįsta techniką

— Tas paveikslas yra piešta to menininko kuris pas mus gėrė kavą.

— Galima pažinti jo techniką. Taip storai jis ir sviesto tepa.

Vaiko protas

Numirė močiutė ir mažas Petrukas liūdi.

— Močiutė yra dabar danguje, — aiškina motina vaikui, — ji žiūri iš viršaus į tave.

— Bet ji negali manęs matyti.

— Kodėl?

— Ji paliko savo akinius.

Skotiškai

Rovas vedė vieno skoto dukterį.

— Na, — klausia draugas, — daug vestuvėms dovanų gavai?

— Taip iš visų kraštų, daugiausia sidabro.

— Na, ir ką gi tau uošvis dovanojo?

— Jis? Mažą dėžutę pastos sidabrui valyti.

Susiorientavo

Mokytojas: — Jei aš šitą popierių padalinsiu į keturias dalis, kiek aš gausiu?

Onutė: — Ketvirtadalį.

Mokytojas: — O jei į aštuonias?

Onutė: — Aštuntadalį.

Mokytojas: — O jei aš padalinsiu į 8000 dalių?

Onutė: — Konfety, ponas mokytojau.

Aritmetika ir gyvenimo praktika

— Petrai, jei tavo motina nusipirks porą batų už 8 dol., skrybėlę už 6 dol. ir kailinį paltą už 300 dol. Kiek tai sudarys?

— Didelį skandalą su mano tėvu, ponas mokytojau.

Jei jieškote tokio vyro

— Ar galėtum dėl manęs per ugnį ir vandenį pereiti, Aleksai?

— Jei jus jieškote tokio vyro, tai geriau pasijieškokite gaisrininką.

Ir ji ne pėsčia

— Bet, Maryte, tai baisu. Dulkes, pirštо storumo sluogsniu, guli ant kėdžių.

— Ką galiu aš padaryti, daktare, jei jūs tiek mažai pacientų turite.

Nesusipratimas

Šeimininkė sako savo tarnaitei:

— Aš labai džiaugiuosi, Elenute, kad tu pas mus savo vestuves atšvęsi. Gal pažįstu tavo sužadėtinį? Kas gi tas laimingasis?

— Jūsų sūnus.

PRECIZINIS TELEVIZIJOS IR RADIJO
APARATŲ TAISYMAS
Sąžiningas ir garantuotas darbas. Aparatai nemokamai paimami ir pristatomi į namus.
DARBO VALANDOS: 6 v.v.—10 v.v. Šeštadieniais: 8 v. ryto—10 v. vak.
M. RIMKUS, 4119 So. Francisco.
Telef. YA 7-1099

SOPHIE BARCUS
Iš WGES stoties -- Banga 1390
PIRMAD. IKI PENKTAD.
8:45 iki 9:30 val. ryte
ŠEŠTAD. 8:30 iki 9:30 val. ryte
LIETUVIŠKOS VAKARUŠKOS
iš tos pat stoties PIRMADIENIO
vakare nuo 7 iki 8 val.
RADIO PROGRAMA
7121 SO. ROCKWELL ST.
Chicago 29, Ill. HEmlock 4-2413

LIETUVIŠKA ĮSTAIGA

ANTKAPIAI IR PAMINKLAI
pastatomi už žemiausias kainas dėl jūsų mylimųjų, kurie išsiskyrė iš jūsų tarpo.
Leiskite pastatyti pagal jūsų nurodymą paminklą, kuris stovės kaip simbolas amžinosios vertės ir nepaprastas pažadėjimas jums ir tiems, kurie praeis pro šalį, kad geri ir nusipelnę gyvens toliau ateinančiam gyvenime.
LAKE COUNTY MEMORIALS
Robert L. Paveglio
614 So. Genesee, Waukegan, Ill.
Ont. 6788

G. LeRoy Lehr
Nauja, moderni "air-conditioned" laidotuvių koplyčia. Pilnas laidotuvių aptarnavimas.
Modernios patalpos
LEHR FUNERAL HOME
6040 So. Pulaski Rd.
POrtsmouth 7-7676

DĖMESIO, savininkai! Dėl visokių cementinių darbų šaukite mus šiandien dėl apskaičiavimų; specializuojamės į įvažiavimus, garažų grindis, cementinius rūsius ir t. t. Šaukite: Gary 4-3873. Mes skubiai jus aptarnausime už žemas kainas. Sanders Ready Mixed Concrete.

DĖMESIO SAVININKAI!
"Sheet Metal" Darbas
• Gutters • Downspouts • Skylights
• "Canopy" darbas
Krosnys pataisomos ir išvalomos
Mes esame "bonded" ir apdrausti
Nemokami apskaičiavimai
PRITCHETT Hdwe. & Sheet Metal
Aptarnaujame Englewood jau 40 metų
500 W. 63rd St. WE. 6-0030

Gera žinia REUMATIZMO Neuralgijos kentėtojams
Labai entuziastiški raportai parodo, kad kaip kurie skausmai nuo reumatizmo arba neuralgija gali būti sulaikomi vaistų vadinamų Antro. Tūkstančiai kentėtojų, kurie yra nusivylę ir nepatenkinti, linksmai pareiškia tikrą pagerėjimą po pirmo karto paėmę dozas šių patikimų vaistų.
Šio laikraščio skaitytojai, kurie kenčia nuo šių ligų, gali gauti Antro už specialią kainą. Nusiųskite šią iškarpą į Kingsly Co., Box 415, Dept. 57, Peekskill, N. Y. Jie jums atsiųs du $3.00 vertės pakietėlius tiktai už $5.00, nuolaidą nuo reguliarios kainos. Nebūtina atsiųsti pinigus... tiktai užmokėkite paštininkui kaip atneš. Skubiai siųskite, nes ši nuolaida yra ribota.
Pavardė .....
Adresas .....
Miestas ..... Valstybė .....

Dėmesio Šeimininkės! Ateikite ir susipažinkite su THE ULTRA MODERN
BELLWOOD LAUNDROMAT
1004 Bellwood Avenue 3 blokai į šiaurę nuo Harrison Street
TURIS VALYKLĄ IR MARŠKINIŲ PATARNAVIMĄ
Val. kasdien 7:30 iki 9 po pietų, šeštadieniais 7:30 iki 5 po pietų
Westinhouse įrengimai

TELEVIZIJOS BEI RADIO PARDAVIMAS IR TAISYMAS
DAINA TELEVISION COMPANY
qualified engineers' service
3120 S. Halsted Street - DAnube 6-6887

Išpardavimas su 20% Nuolaida
Tiktai ribotam laikui
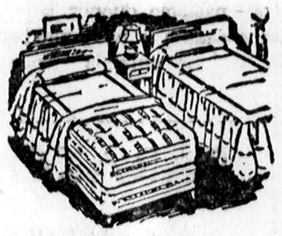
Mes parduodame visas mūsų aukštos rūšies prekes—baldus, kilimus, gazo krosnis ir visus gerai žinomų gamybų matracus ir spiruokles — su dideliais sutaupymais. Pirkite dabar ir sutaupykite.
Pirmad. ir Ketvirtad. atdara iki 9:30 val. vakaro
Southwest Furniture Company
6200 South Western Ave., pričsais Sear's krautuvę
Lengvos išmokėjimo sąlygos tiesioginiai be jokios kredito įstaigos

PIRKITE TIESIOG NUO MR. NELSON
— savininko —
St. Casimir Monument Company
3914 West 111th Street
Vienas Blokas nuo Kapinių
Didžiausias Paminklams
Planų Pasirinkimas Mieste
Telef. CEdarcrest 3-6335

Kelionės: lėktuvais, geležinkeliais, autobusais, laivais
SEGHETTI TRAVEL BUREAU, 2451 So. Oakley Avenue, Chicago 8, Illinois. Telefonas YArds 7-3278 ir 7-3279
Parūpiname bilietus, viešbučius ir sutvarkome visus su kelione surištus dalykus. Turime lietuvių skyrių. Pildome afidevitus.

PRADĖK TAUPYTI PAS....
MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4038 Archer Avenue Chicago 32, Ill
Telefonas: LAfayette 3-6719
KIEKVIENA SĄSKAITA APDRAUSTA IKI $10,000.00
MOKAME 3% DIVIDENTŲ
AUGUST SALDUKAS, Sekretorius

Dėmesio savininkai! Gaukite mūsų kainas pirma ant vertingo darbo.
DAŽOME IR DEKORUOJAME!
Viduj ir iš lauko. Apdrausta — mes vykstame bet kur.
Nemokamai apskaičiavimai
ARmitage 6-3845

Dėmesio atostogininkai! Rezervuokite dabar! 3 asmenims — $39.00 savaitei 6 asmenims — $49.00 savaitei.
KAWISHIWI LODGE
in Superior National Forest
„Housekeeping" nameliai — laiveliai — motorai — „bait", „Canoe" (laiveliais) pasivažinėjimai. Dėl knygelės rašykite: Frank Zgonc, savininkas
Ely, Minnesota

Birch Point Lodge atdaras iki spalio 15. Puikus, nuošalus ir pailsintis. Visi moderniški „housekeeping" nameliai. Elektr. šaldytuvas; tekąs toiletas, dušai. Golfas, plėžas, sportas, vaikams sporto aikštelė, geriausias žvejojimas. 1-3 mieg. nameliai. $45-$75 per savaitę. Rašykite ar telefonuokite.
Carl Hulbert—RHINELANDER, Wis.
Atdara iki spalio 15 d.

Žemiausios kainos vasarai!
SEPTIC
Valymas — instalacijos
Rūsiai išpumpuojami
Geriausios rūšies darbas
AL HURD
Worth 1160
Mes važiuojame bet kur

PLANINGAS TAUPYMAS MOKA GERUS DIVIDENDUS
Kiekvienas žmogus turėtų atliekamus nuo pragyvenimo pinigus taupyti kas savaitę.
Taupyti reikia: senatvei, vaikų mokslui, įsigijimui namo, automobilio, atostogoms, vestuvėms, krikštynoms ir kitiems reikalams. Kas turi susitaupęs pinigų, tas jaučiasi saugesnis ir laimingesnis. Pradėk taupyti šiandien!
MUTUAL Federal SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
2202 W. Cermak Rd. · Chicago 8, Ill
JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres. - Tel. VIrginia 7-7741
Savings Insured to $10,000 by F.S.L.I.C.

John F. Eudeikis
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YArds 7-1741-2 ir BIshop 7-9481
4330-34 South California Avenue
Telefonas BIshop 7-9719
AMBULANCE DIENĄ IR NAKTĮ

ANTHONY B. PETKUS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
6812 SO. WESTERN AVE. CHICAGO, ILL.
1410 S. 50th AVE. CICERO, ILL.
GRovehill 6-0142
HEmlock 4-2644
TOwnhall 3-2109

LIŪDĖSIO VALANDOJ
Šaukite
MAŽEIKA & EVANS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
6845 So. Western Ave. Air Conditioned koplyčia
REpublic 7-8600 — 7-8601 Automobiliams vieta
Tiems, kurie gyvena kitose miesto dalyse; gausime koplyčią arčiau jūsų namų.

SEKANTIEJI YRA NARIAI CHICAGOS LIETUVIŲ LAIDOTUVIŲ DIREKTORIŲ ASOCIACIJOS
Ambulansų patarnavimas yra teikiamas dieną ir naktį. Reikale šaukite mus.

Mes turime koplyčias visose Chicagos ir Roselando dalyse ir tuojaus patarnaujam.
STEPONAS C. LACHAWICZ
2314 West 23rd PLACE Tel. VIrginia 7-6672
10756 S. MICHIGAN AVE. PUllman 5-1270
PETRAS P. GURSKIS
659 West 18th STREET Tel. SEeley 3-5711
ALFREDAS VASAITIS-VANCE
1446 South 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1003
POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET 710 W. 18th STREET
Telephone YArds 7-1911
LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138—1139
JULIUS LIULEVIČIUS
4343 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572
LEONARDAS A. EŽERSKIS
1646 WEST 46th STREET Tel. YArds 7-0781

Skaitykite ir platinkite dienraštį "Draugą"!

TĖVŲ PASAKOS

J. KUZMICKIS, Didžioji Britanija

O mes lietuviai tremtiniai, dideli ir maži, skaitydami kitas knygas, nepamirškim savo pasakų, kad jos primintų mums gimtąsias sodybas, mūsų tėvus ir senelius, tas sodybas kūrusius ir gražias pasakas sekusius. —

—A. Giedrius

Šiandien dažnai pasikalbame apie augančią kartą ir svarstome, kokiu būdu prigydyti juos prie lietuviškosios bendruomenės. Ypač sunku su augančiais, su svetimas mokyklos lankančiais, kurių retas apsieina be comic'ų nepedagogiškų knygų.

Labai teisingai kai kas kelia balsą, kad reiktų didesnį dėmesį atkreipti į mūsų liaudies pasakas, kurios yra fantastiškos, nuotykingos, intriguojančios, taigi, ypačiai tinkamos mūsų vaikams. Reiktų tik tas pasakas gražiai iliustruoti, atrinkti ir atspausdinti.

Viena tokia pasakų knyga Vokietijoje PLB Vokietijos Krašto Valdybos Knygų Leidyklos išleista "Tėvų pasakos". (Iš lietuvių liaudies pasakų lobyno parinko ir skaityti paruošė A. Giedrius. Iliustravo J. Kaminskas. I knygos).

Mūsų tautos pasakos

Su didele meile tautosakai ir jauniesiems skaitytojams, su giliu dėstomo dalyko pažinimu ir pasakų sekėjo erudicija A. Giedrius knygos pradžioje duoda "Kelis žodžius apie tautos pasakas" (V—XXIII).

Pirmiausia jis iškelia reikalą vertinti tautosakos kūrinius ir labai populiariais žodžiais nusako pasakų genezę: "...nuo pat savo atsiradimo (žmogus. J. K.) buvo išradingas, kūrybingas. Kad jis buvo naivus, tai savotiškai aiškino visus daiktus ir reiškinius. Bet buvo akylas ir pastabus, dėl to visi daiktai ir reiškiniai jo puikiai pavaizduoti. O amžiai dar dėjo savo pastabas, dar cailino ir gražino ano pirmojo žmogaus kūrėjo pasaką. Amžiai bėgo, kūrėjų radosi daugiau, ir pasakų daugėjo už vieną kitą gražesnių ir įdomesnių. Dėl to jų dabar turim nuostabių, pasigėrėtinų" (VII—VIII).

Toliau A. Giedrius pereina prie mūsų pasakų tematikos ir pirmiausia iškelia lietuvio ryšį su Dievybe. Remdamasis tautos pasakų studijomis, autorius prieina visai kitokių išvadų: "Dėl to galėtume lyg ir teikti, kad Viešpats Dievas mūsų senolių buvo numanomas ir tikimas, tik personifikuojamas Perkūno, Patrimpo, Pikulio, Žemynos ir kitokių dievų pavidalais ir asmenimis. Taigi skaitydami mūsų pasakas suvokiame mūsų senolių gilų tikėjimą, paslaptim, sielos nemirtingumu, vieno Didžio Dievo buvimu" (VIII).

Mūsų pasakos parodo ir augštą lietuvių moralę, kuri vertė į gyvenimą žiūrėti labai rimtai. Mirusieji buvo iškilmingai laidojami, tikint į pomirtinį gyvenimą. Norėdami tuos tvirtinimus pagrįsti pavyzdžiais, A. Giedrius kiek plačiau panagrinėja kelias būdingesnes pasakas ir prieina pasigėrėtinų išvadų: "Neveltui žalčių karalius, paslaptingasis dievaitis Žilvinas, savo krauju nudažė marių bangas: amžinas palūžusios valios liudijimas kartų kartoms!..." (XI).

Pabaigoje A. Giedrius nagrinėja kai kurių tvirtinimą, jog mūsų pasakos — ypač kai kurios — esančios vaikams per daug žiaurios, gąsdinančios, tai gi nepedagogiškos ir vaikams neteiktinos. Jis ta proga klausia: "Ar galim rasti nors vieną pasaulinėj literatūroj pasaką apie velnius ir raganas, kur būtų panašių baisybių, kaip yra buvę Atilos siaubimuos ir kokių dar žinom ir ant savo kailio jaučiam mūsų laikais? Negali būti jokio palyginimo. Ir ar galime nuslėpti nuo vaiko ir kito jautraus skaitytojo tuos nepaprastus žiaurumus ir gąsdinimus, kurie vyksta dabar? Ne, nes nėra tam jokių priemonių. Tai ko gi mes bijom savo fantazijos? Juk ir mažiausi vaikai žino, kad pasaka — fantazija! Ji trumpai pakutena jausmus ir išsiblaško" (XX—XXI).

A. Giedrius prieina išvados, kad vaikui parinktinos pasakos, paisant jo amžių bei išsilavinimą, tačiau nedera nuslėpti nuo jo fantazijos ar tikrovės, "nes išleistume jį neparuošta į sunkų ir netikėtumų pilną gyvenimą".

A. Giedriaus patiektos pasakos

Kaip pats A. Giedrius tvirtina, šioje knygoje sutelktos mūsų pasakos paimtos iš įvairių šaltinių: kaikurios jo paties užrašytos, maža dalis paimtos iš įvairių vadovėlių, o daugiausia iš dr. J. Basanavičiaus rinkinių.

Kur buvo įmanu, laikytasi pačios liaudies pasakojimo. Kur rasta reikalinga savais žodžiais papasakoti, sakyta nesivaržant saviškai. "Tačiau pasakos turinys su visais jos epizodais laikosi dažniausiai nelies tas" (XXII).

Šiame "Tėvų pasakų" I tome randame labai kruopščiai ir stilingai apdorotų įvairiausių pasakų. Pirmiausia galime pasigėrėti Egle žalčių karaliene, Aukaplaukiu ir Auksažvaigžde, Perkūnu ir velniu, vėžiu ir Dievu, kelione į pragarą ir dangų ir t.t.

Jau kiekvienos pasakos pirmasis sakinys įveda mus į tikrą pasakų pasaulį: "Buvo seniau du broliai: vienas labai turtingas, o kitas vargšas" (Du broliai ir nelaimė; J. Švaistas "Aukso kirvio" rinkinyje pavadino ją "Pavydžiu broliu"); "Buvo kitąsyk senas karalius, žilais plaukais, žila barzda" (Trys skatikai); "Buvo du broliai gudrūs ir trečias kvailas" (Trys broliai); "Kitąsyk žmogus jojo per girią ir pamtė gryną baltą kirmėlę" (Angių karalius)...

Būdinga savo stiliumi (mažybiniais bei maloniniais daiktavardžiais "Našlaitėlyčio ir milžinukėlio" pasaka:

"Nežinau nei kur nei kada, **tėveliams** numirus vienas **vaikytėlis** liko šioje žemužėje. Vargšas **našlaitukėlytis** būdamas ir niekur **vietutės** neturėdamas, susigalvojo iškeliauti į **žmonelius** — bene rasiąs kur **pastogutę** savo **galvytei** priglausti. **Kelionužėlei** daugiau nieko neturėjo, kaip tiktai kelias **gniužtužikes varškutės** ir drūtoką apgeležuotą **ąžuolinaitę lazdužikę**" (111 psl.).

Tokie mažybiniai daiktavardžiai, kaip draugužiukai, lazdelėlė, vandenužytėliukas, niekutis, naktužė, vietelytė, — visą pasaką dar pasakiškesne padaro, o kartu parodo mūsų kalbos lankstumą ir turtingumą. Pamenu, kai šią pasaką savo laiku T. Šuravinas mėgino išversti į rusų kalbą, turėjo tikrą galvosukį...

Noriu atkreipti dėmesį į šių pasakų taisyklingą, bet ir liaudišką kalbą. Viskas taip paprastai, bet taip vaizdingai ir taikliai išreikšta: "Ką darys mergaitė? Ir geruoju žalčio prašė, ir seserų pagalbos šaukės, o galų gale, nieko nepadarius, turėjo duoti žodį: ėmė ir pasižadėjo tekėt už žalčio"...

A. GALDIKAS — Audra čna

"O savo namuose karalius iškėlė didelę puotą (ne "balių", kaip mėgsta rašyti daugis mūsų laikraščių. J. K.). Į tą puotą sukvietė daugybę svečių iš visų kraštų, tiktai, berods, tavęs ir manęs nepakvietė, o šiaip būtume patys tą didįjį džiaugsmą regėję ir karališkoje puotoje pasivaišinę"... "Įėjo senas, žilas velnias ir atsigulė į lovą. Guli, guli, ir taip ilgą laiką. O žiurkė kentus, kentus ir neiškentė: gružt, gružt po lova"...

Ir skaitytojai

Vienas anglų laikraštis atspausdino šaržą: bėga vaikas, šaukdamas motiną, nes jam gerklę skauda, ir staiga ant lovos pamatė atverstą comic'ų laikraštį. Tučtuojau jis sustoja ir pradeda žiūrėti, nesiskųsdamas skausmu ir motinos nešaukdamas.

Mūsų vaikai kur buvę, kur nebuvę, žiūrėk ir varto šitą nevykusį šio amžiaus išradimą. O paskum apsirengia piemenų rūbais, kokį pagaikštį nusitvėrė ir einą į "kovą". Jie, kaip teko pačiam patirti, vaizdžių piešinių įtakoje, sugniaužę kumštis net vyresniosius į rimtą kovą šaukia. Du lietuviukai, pasiėmę duonos kepalą, džiamo dėžutę ir peilį, net į tolimą kelionę zuikiais išsirengė...

O turime puikiai išleistų ir gražiai suredaguotų savo pasakų. Tos pasakos patrauklios, intriguojančios ir jaunų sielų nesužalojančios. Kodėl tad neduot jų vaikams, kolėl nepatiekt jų mūsų augantiems? Kodėl ir suaugusiems jomis nepasigrožėt?

"Kodėl tų sakai — tai senųjų mūsų tėvų išmonės, mūsų senolių svaičios, o jie, tie mūsų tėvai ir senoliai, buvo tamsūs, nemokyti — ką jie įdomaus galėjo pasakyti? Kodėl tu sakai, kad mūsų tėvai buvo tamsūs? Ar tik tas tėra šviesus, kas universitetus išėjęs ir matęs Atėnus, Romą, Paryžių ir kitas kultūros ir civilizacijos galybes? Tačiau bailus kiškelis negimdo drąsaus liūto ir pakrūmių nykštukas— padangių sakalo. Kas didžiu užaugo, iš didžio sėklos yra dygęs; kas rado šviesą, buvo kas ją paliko. Ar mes neradom didelių savo tėvų palikimų?" (A. Giedrius).

TĖVŲ PASAKOS. Iš lietuvių liaudies pasakų lobyno parinko ir skaityti paruošė A. Giedrius. Iliustravo J. Kaminskas. Pirmosios knygos. PLB Vokietijos Krašto Valdybos Knygų Leidyklos leidinys N 2. 1951, 150+XXIII.

PARAKO KARALIUS

ALB. MARTIŠIŪNAS, Charleston, W. Virg.

Plačiai yra žinomas Fordas kaip automobilių "karalius", Rockefelleris žibalo ar Carnegie — plieno karaliai, tačiau greta jų ši titulą galima pridėti ir Amerikos parako pionieriui Du Pont. Lygiai kaip pirmieji yra svariausi šios šalies motorų, skysto kuro ar plieno magnatai, taip chemikalų monopolis yra neišskiriamas su Du Pont vardu.

Irenee Du Pont - vardas įamžintas chemijos atradimuose ir produkcijoje - turi pradžią Prancūzijoje iš revoliucijos laikų. Jo tėvas Samuel Du Pont yra buvęs įtakingas prie karaliaus Liudviko XVI dvaro ir abu savo sūnus norėjo matyti diplomatų tarnyboje. Tačiau vaikų palinkimas į chemijos mokslus, bręstanti revoliucijos dvasia jų kelius pakreipė kita linkme. 1791 metais Irenee Du Pont jau yra assistentu pas pasaulinio garso chemiką Lavoisier. 1800 m. revoliucienieriai nužudo ir Lavoisier. Jo asistentas pabugęs to pat likimo kartu su savo vyresniu broliu Viktoru sprunka jieškoti laisvės į Ameriką.

Jaunuolis Irence su keliais šimtais frankų kišeniuje, apsistoja Wilmingtone, Delaware valstybėje. Apiperka 95 akrų žemės gabalą ant kurio turės išbujoti milžiniškos chemijos labatorijos. Kaip ir kiti didelių planų vykdytojai, taip ir Du Pont susiduria su lėšų trūkumu. Revoliucijai aptilus, jo vyresnis brolis Viktoras važiuoja atgal į tėvynę gauti finansinės paramos.

Pirmieji Du Pont chemijos laboratorijų tyrinėjimai koncentravosi parako gamyboje. Tiek Amerikos Nepriklausomybės kovose, tiek dar ilgai po to augštesnės kokybės parakas buvo gabenamas iš Europos, daugiausia Prancūzijos, tik Du Pont fabrikai davė pradžią augštos rūšies sprogmenims šioje šalyje. O jau Pirmojo P. karo metu vien Du Pont korporacija aprūpino daugiau kaip pusę aliantų kariuomenės, o dalį — Union Corbine ir kitos chemijos dirbtuvės.

Po Pirmojo P. karo Du Pont laboratorijos išplečia cheminius tyrinėjimus ir kitose srityse. 1927 tame pačiame Wilmingtone išrandamas nylon'as, kurio masinė gamyba 1938 m. perkeliama į Charlestoną, West Virginia.

Antro Pasaulinio karo metu Du Pont vėl pasineria naujuose karo reikmenų tyrinėjimuos ir gamyboje. Net ir viena iš pirmųjų atominių bombų, kritusių ant Japonijos, buvo Du Pont korporacijos produktas (antroji — gaminta Union Corbine, Tennessee valstybėje).

Šiandieną Pietų Karolinos valstybėje Du Pont korporacijai valdžios pavesta atomo skaldymo uždavinys; šalia karo dirbinių net per 25 valstybes yra išmėtytos nylon (pačias kojines gamina kitos bendrovės), plastikos, sintetinės gumos, celiuliozės, dirbtinio gazo ir kitų cheminių junginių tyrinėjimai ir gamyba.

Dabar Du Pont korporacija yra ne tik viena didžiausia chemikalų srityje visame pasaulyje, bet ir investuotų kapitalų atžvilgių yra tik mažesnė už United States Steel Co., General Motors ir Standard Oil Co.

Pats Irenee Du Pont mirė 1834 m. Po to korporacijos prezidentas buvo jo sūnus ir kiti giminaičiai. Šiuo metu, jau dešimtasis, Du Pont prezidentas Green Walt net nėra jo giminaitis, bet plačiai pasklidę chemikalų laboratorijų ir fabrikų vardai pasilieka jų kūrėjo vardu.

Vien Charlestono didžiulis Chemicalų fabrikas iš įvairių valstybių yra sutelkęs 5,000 chemijos inžinieriu, technikų bei kitų kvalifikuotų tai sričiai darbininkų. O po visą kraštą daugiau kaip 100,000 žmonių vien šioje korporacijoje suka šią svarbią chemikalų mašiną Amerikos pramonėje.

Iš lietuvių, iki šiol, esu sutikęs jauną inžinierių Vincentą Skriptūną. Gimęs lietuvių parapijoj, Scrantone, o chemijos moksla ėjęs Bethleheme, Pa., jis puikiai kalba lietuviškai ir šiaip labai susipratęs ir nuoširdus tautietis.

DIRBTINĖS PLASTINĖS MEDŽIAGOS

ST. MAZILIAUSKAS, So. Boston, Mass.

Dirbtinės medžiagos yra sąvoka plastinė ir ji apima ir plastines medžiagas. Tačiau pirmoje eilėje dirbtinom medžiagom vadiname chemiškai pagamintas medžiagas, panašias natūraliom.

Trys miliardai tyrinėjimams

Šiuo metu visame pasaulyje yra kreipiamas vis didesnis dėmesys į dirbtines medžiagas ir jų platų bei įvairų pritaikymą. Inžinieriai chemikai ir biznio žmonės daro didelių pastangų naujiems atidengimams ir platesniam jų panaudojimui. Vienos tik JAV per metus išleidžia tris miliardus dolerių moksliniams tyrinėjimams. Tas išeina po 20 dolerių kiekvienam šio krašto gyventojui. Tų pinigų didelė dalis tenka naujoms dirbtinėms medžiagoms.

Neseniai viena tik General Electric Co. į savo laboratorijas Springfield, Mass. priėmė 30 naujų inžinierių ir chemikų moksliniams tyrinėjimams plastinių medžiagų. Plastinės medžiagos jau daug kur pakeičia ne tik medį, bet ir metalą ir stiklą arba juos gražiai papildo. Plastinės medžiagos užvaldo jau ir aprangos ir dangos reikmenų sritį. Dirbtinė oda, dirbtinis šilkas, dirbtinė vilna, dirbtinis kaučiukas ir ilga eilė kitų dirbtinių medžiagų šiandien pradeda eiti į pirmąsias vietas. Jie neša į gyvenimą daug naujų patogumų ir jų pagaminimas yra daug pigesnis.

Žaliavų klausimas

Tačiau tos dirbtinės medžiagos yra gaminamos iš natūralių produktų, kuriuos taip pat tenka jau gamintis įvairiais naujais metodais, nes jų pareikalavimas yra begalinis. Dėl to, ir tos žaliavos, palyginus su anksčiau gaunamomis, yra taip pat dirbtinės.

Tačiau pirmutinės ir svarbiausios žaliavos tų visų tarpinių žaliavų yra anglis ir žemės aliejus. Šis koncentruotas organinis turtas, močiutės žemės sukrautas per milionus metų, šiandieną yra žarstomas jos vaikų su visu įsismaginimu. Tačiau ateina laikas, kada atominės energijos panaudojimas bus visuotinis ir tuomet žemės anglių ir aliejaus bus nevalia naudoti kurui, nes tai bus labai vertinga medžiaga, iš kurių be galo daug kas bus gaminama. Analogiškai, kaip su medžiu.

Po šio karo, kada Vokietijoje ne tik statybai, bet ir kurui buvo kertami jų gražūs, ilgai tausoti miškai, visi vokiečiai dejavo, kad kurui tokią brangią žaliavą yra gaila naudoti. Jie jau suprato medžio vertę, iš kurio buvo gaminamas šilkas, vilna ir k., o karo metu— apcukrinimas, ir toliau fermentavimu — baltyminės medžiagos, dešros ir kt.

Gazolinas

Buvo laikas, kada gazolino pareikalavimas buvo mažas. Tuomet išpompuotą žemės aliejų destiliuodavo ir taip gauto gazolino pilnai užteko. Mažiau lakios dalys tos destiliacijos buvo, kaip žibalas, sunaudojamas šviesai ir kurui, dar sunkesnis — kaip mašinų aliejus, o toliau likdavo parafinas ir asfaltas.

Tačiau vėliau, kada motorizacija užvaldė ne tik žemę, bet ir orą, teko surasti kitus gamybos kelius. Vienoje Pennsylvanijos rafinerijoje per vieno prižiūrinčio darbininko užsižiopsojimą įvyko destiliavimas daug augštesnėje temperatūroje ir davė daug daugiau gazolino. Šis atsitiktinis atidengimas davė progos išvystyti naują gazolino gamybos būdą — "krakinimą".

Prie 700°C sunkesnio molekulinio svorio angliavandeniai, kurie sudaro mažiau lakią frakciją, žibalą, suskyla į gazoliną sudarančius angliavandenius, tik juos tenka papildomai dar su vandeniu "prisotinti". Šiandieną jau didesnė dalis JAV gazolino yra gaunama šiuo krakinimo būdu.

Gazolinas iš anglies

Tačiau vokiečiai, kur žemės aliejaus yra randama nedaug, visą laiką stengėsi gazolino pasigaminti iš anglies. Jų pirmas metodas yra tiesiog sumaltą akmens anglį arba rudąją anglį, naudojant truputį žemės aliejaus, sotinti su vandeniliu po dideliu spaudimu. Čia ir gaunasi kažkas panašaus į žemės aliejų. Vėlesnysis metodas, Fischer — Tropsch, nenaudoja spaudimo ir gamina iš vadinamųjų vandens dujų. Šios dujos yra gaunamos, leidžiant vandens garus per įkaitintą koksą. Čia vanduo iš savo molekulės atiduoda deguonį angliui ir lieka tik vandenilis, o anglis pasidaro anglies viendeginiu — abi kaitriai degančios dujos ir daug kur plačiai naudojamos.

Katalizatoriai

Tačiau šiuos metodus pavyko išdirbti, tik suradus katalizatorius, tai yra tokias medžiagas, kurių ir labai mažai pridėjus ir joms reakcijoje, pilna žodžio prasme, nedalyvaujant, pasidaro bendra gamybos cheminė reakcija norima linkme ir greičiu.

Daugelio katalizatorių veikimas jau yra išaiškintas, tačiau kitų — dar ir šiandien yra migLotai suprantamas. Tačiau jų reikšmė yra be galo didelė ir dėl jų eina nuolatiniai tyrimai.

Vėliau paaiškėjo, kad pritaikant atitinkamus katalizatorius ir gamybos sąlygas, tuo pačiu Fischer — Tropsch metodu galima gauti labai daug įvairių produktų, kurių sudėtis yra iš anglies, vandenilio ir deguonies. Pavyzdžiui, gaminimui metylio alkoholio katalizatorium ima zinko oxydą ir chromo oxydą, metanui — nikelį, hydrinimui, t. y. sotinimui su vandeniliu — vartoja nikelį, platiną, paladį ir kt.

Naujі atradimai

Pagaliau Texas Co. neseniai Fischer — Tropsch metodą taip išplėtė ir patobulino, kad vartoja tiesiog sumaltą anglį ir vandenį po spaudimu, naudojant naujus katalizatorius. Keičiant proporciją tarp vandens ir anglies gaunasi įvairūs produktai, pavyzdžiui, etylio alkoholis, acetaldehydas, acetonas, acto rūgštis ir kt. Acetonas, šis reikšmingas produktas gumos pramonei, yra gaminamas ir ankstyvesniuoju metodu, leidžiant acetyleną, vandens garus ir orą per karštą cinko chlorido ir anglies mišinį. Acetelyną pigiu metodu gamina iš kalcio karbido. Arba prie acetyleno jungiamas vanduo, katalizatorium naudojant gyvsidabrio druskas ir cinko chloridą, ir tuo būdu gaunamas acetaldehydas, o iš jo — acto rūgštis arba alkoholis. Iš acto rūgšties taip pat daromas acetonas. Tennessee Eastman Co. daug etylio alkoholio gamina iš etyleno.

Herkuies Powder Co. pradėjo už aštuonis milionus dolerių statyti naują fabriką, kuris vienu procesu gamins fenolą, krezolą ir acetoną, oksyduojant angliavandenius. Fenolas ir kresolas yra labai reikšmingos žaliavos plastinėm medžiagom. Jas kondensuojant su formaldehydu, gaunasi bakelitas.

Spec. druska plastinėms medžiagoms

Kita svarbi plastinėms medžiagoms žaliava yra šlapalo druska. Ji taip pat kondensuojasi su formaldehydu. Jos ir kiekvienas žmogus su šlapumu nemažai kasdien išskiria, kaipo galutiną medžiagų skilimo produktą. Tačiau ją masiškai gamina iš anglies dvideginio ir amoniako, po spaudimu. Ją varatoja taip pat ir trąšoms.

Jos gaminimas buvo galimas, kai buvo pigaus amoniako, gaminant nauju Haber — Bosch metodu. Čia buvo išmokta ir kaip vandenilį lengvai pasigaminti, kuris yra taip pat nuolat reikalingas daugely cheminių procesų įvairiems hydrinimams, sotinimams su vandeniliu (net ir skystus aliejus, pavyzdžiui, žuvies taukus, darant kietais taukais). Augščiau minėtos vandens dujos kartu su vandens garais yra leidžiamos prie 500°C per geležies oksydo katalizatorių ir taip gaunasi vandenilis ir anglies dvideginis, kuris su vandeniu po spaudimu yra išplaunamas.

Kitos medžiagos

Kitos plastinės medžiagos yra gaunamos, polymerizuojant tik vieną vienintelį produktą: iš skysto arba iš dujų gaunasi kieta medžiaga. Čia vyksta priešingas veiksmas augščiau minėtam krakinimui: čia iš mažo molekulinio vieneto gaunasi ilgos molekulių grandinės, ir medžiaga gauna kitas fizines ir chemines ypatybes. Pavyzdžiui, polyvinylas, polyetylenas ir kt.

Kai kurios naujausios plastinės medžiagos yra gaunamos labiau komplikotoje chemėnėje reakcijoje ir yra pamėgdžiojimas baltyminių ir kitų gamtinių medžiagų. Pavyzdžiui, nylonas, neolitas, vinylitas ir kt.

Dirbtinės vilnos

Taip pat iš daug naujų medžiagų yra galima gaminti dirbtinę vilną. Vienos tik akrylinės vilnos sekančiais metais bus pagaminta 90 milionų svarų. Tam tikslui viena tik Union Carbide Co. stato du naujus fabrikus: Institute, W. Va. ir South Charleston, W. Va.

Naujausi bandymai parodė, kad iš plastinių medžiagų ir pluoštinio stiklo galima gaminti labai stiprius ir viskam atsparius vamzdžius. Jie gali būti pilnai vartojami kanalizacijai.

Daug puikių žaliavų dėl plastinių medžiagų, dažų, vaistų ir kt. yra gaunama, destiliuojant pačią anglį, gaminant koksą. Čia gaunasi eilė vadinamųjų aromatinių angliavandenių, pavyzdžiui, benzolas ir kt.